

Marie Cederschiöld Högskola

Institutionen för socialvetenskap

Socionomprogrammet 210 hp

Stödboende - Ny boendeform för ensamkommande ungdomar

- En väg till integration?

Marie-Louise Wilén

Examensarbete i Socialt arbete

SOC63, VT17

C-Uppsats

Handledare: Johan Gärde

Examinator: Johan Vamstad

Förord

Den uppsats som du håller i din hand, har vuxit fram under en långsam och eftertänksam process. Det färdiga resultatet hade inte varit möjligt att åstadkomma utan en stor portion hjälp, stöd, vägledning och glada tillrop från olika personer som på olika sätt har bidragit under processen.

Jag vill i första hand rikta mitt tack till de engagerade socialsekreterarna på Haninge kommun, som arbetar med ensamkommande barn och genom sin omtanke har hjälpt mig att hitta respondenter för min studie. Vidare vill jag tacka de modiga ungdomarna som genom att dela sina upplevelser och erfarenheter har gjort den här studien möjlig. Jag vill även rikta ett tack till min familj och vänner som har stått ut med mig under tiden som uppsatsen har vuxit fram. Sist men inte minst, tack till min handledare för handfast råd i slutskedet av mitt skrivarbete.

Marie-Louise Wilén, 28 januari 2018

Sammanfattning

Titel:

Stödboende - Ny boendeform för ensamkommande ungdomar – en väg till integration?

Syftet med studien är att undersöka och förstå de faktorer som kan ha betydelse för hur ensamkommande unga vuxna som bor på stödboende integreras in i det svenska samhället och i vilken utsträckning boendeformen har relevans i den processen. Ensamkommande barn/ungdomar som jag i uppsatsen hädanefter förkortar EKB och EKV, vilket är en allmän vedertagen benämning inom socialtjänsten. När ensamkommande barn fyller 16 år så anses de vara unga vuxna och därmed redo för att bo på stödboende.

För att kunna svara på syftet har jag valt att använda mig av kvalitativa semistrukturerade intervjuer där sex ensamkommande unga vuxna, som idag bor på stödboende, har fått dela med sig av sina personliga upplevelser av den processen. Det resultat som har framkommit under intervjuerna har sedan analyserats utifrån tre olika teorier, social identitet, KASAM och empowerment men också tidigare forskning. Resultatet redovisas och tolkas utifrån teorierna och till viss del tidigare forskning.

Nyckelord: Ensamkommande barn, integration, identitet, exil, boende och socialisering

Abstract

Title:

Support housing - New form of housing for unaccompanied youth – a way to integrate?

The purpose of the study is to investigate and understand the factors that may have implications for how unaccompanied young adults living in a support housing are integrated into Swedish society and the extent to which the housing form is relevant to that process. Unaccompanied refugee children as I in this essay hereafter abbreviate EKV, which is a generally accepted name in the social service. When EKV turn to 16 years, they are considered young adults and thus ready to live in supported housing.

In order to be able to respond to the purpose, I have chosen to use qualitative semistructured interviews with six unaccompanied young adults living in a support housing today, they have shared their personal experiences of that process. The result that has emerged from interviews has been analyzed from three different theories, social identity, KASAM and empowerment but also previous research. The result is presented and interpreted based on the theories and to some extent previous research.

Keywords: Unaccompanied refugee children, integration, identity, exile, accommodation and socialization

1 Innehållsförteckning

1	Inledning	6
1.1	Problemformulering	6
1.2	Syfte	7
1.3	Frågeställning	8
2	Bakgrund	8
2.1	Ensamkommande flyktingbarn	8
2.2	Mottagandet i Sverige	10
2.3	Statistik	10
2.4	Integrationsprocessen	11
2.5	Aktörer	11
2.5.1	Kontaktperson	11
2.5.2	Skolan	11
2.5.3	Sjuk- och hälsovård	11
2.6	Boendeformer	12
2.6.1	Transitboende	12
2.6.2	Jourhem	12
2.6.3	Familjehem	12
2.6.4	HVB-hem	12
2.6.5	Stödboende	12
3	Metod	13
3.1	Metodval	13
3.2	Förförståelse	14
3.3	Tillvägagångssätt	15
3.3.1	Urval och sökande efter respondenterna	15
3.3.2	Avgränsningar	16
3.3.3	Urval av litteratur	16
3.3.4	Genomförande	16
3.4	Trovärdighet	18
3.4.1	Reliabilitet	18
3.4.2	Validitet	18
3.4.3	Generaliserbarhet	19
3.5	Etiska överväganden	20
4	Tidigare forskning	22
4.1	Exil, varför flyr barnen	22
4.2	Flykten och att leva i exil	22
4.3	De ensamkommande barnens egna önskningar och upplevelser	23

4.4	Faktorer som har betydelse för integrationen	24
4.5	Brister i mottagandet	25
4.6	Kulturmöte	25
4.7	Socialisering	26
4.8	Attityden mot invandrare	26
5	Teorier	27
5.1	Social identitet	27
5.2	KASAM	28
5.3	Empowerment	29
6	Resultat och analys	31
6.1	Resultatet	31
6.2	Analysen	31
6.3	Presentation av respondenterna	31
6.4	Det sociala sammanhangets betydelse för integrationen	31
6.4.1	Boendets betydelse	32
6.4.2	Analysen av boendets betydelse	34
6.5	Betydelsen av det dagliga livet i samhället	35
6.5.1	Analysen av det dagliga livet i samhället	35
6.6	Framtidsplaner	36
6.6.1	Analysen av framtidsplaner	36
6.7	Den inre kraften	36
6.7.1	Analysen av den inre kraften	38
6.8	Betydelsen av familjen och andra viktiga personer	39
6.8.1	Analysen av betydelsen av familjen och andra viktiga personer	40
7	Diskussion och slutsats	40
7.1	Metoddiskussion	40
7.2	Resultatdiskussion	41
7.3	Slutsats	41
8	Egna reflektioner och förslag på framtida forskning	42
8.1	Egna reflektioner	42
8.2	Förslag på framtida forskning	43
9	Referenslista	44
9.1	Litteratur	44
9.2	Artiklar och rapporter	45
9.3	Elektroniska källor	47
10	Bilaga 1 - Personligt brev	50
11	Bilaga 2 - intervjuguide	51

1 Inledning

De flesta av oss behöver inte konfronteras med den terror, rädsla, konflikter eller förföljelse som har tvingat miljontals flyktingar världen över på flykt. Vi glömmer lätt bort att de flesta flyktingar är människor precis som vi, med hem, familj, jobb och drömmar – och att de måste överge allt det i ett desperat sökande efter säkerhet i okända miljöer. Samtidigt som de ställs inför en osäker framtid måste dessa vanliga människor samla ett oerhört mod för att överleva och för att bygga upp sina splittrade liv igen. (Kofi Annan, FN:s före detta generalsekreterare på internationella flyktingdagen, 20 juni, 2005. Citerat från Laholm, 2017)

1.1 Problemformulering

Citatet ovan beskriver anledningen till att många människor flyr från sina hemländer, vilket också gäller för de EKV som den här uppsatsen ska handla om. Men det är inget nytt fenomen, redan under krigsåren 1939–1944 reste ca 80 000 st. krigsbarn från Finland till Sverige. De flesta kom ensamma eller med syskon och det som var gemensamt var att de alla reste utan sina föräldrar. Till skillnad från idag så skedde transporterna organiserat med båt eller tåg där alla barn reste tillsammans. De placerades också hos främmande människor som inledningsvis talade ett för dem okänt språk. Det finns många skillnader men också likheter mellan de EKV som kommer idag och de finska krigsbarnen. Den största skillnaden var att de flesta finska krigsbarnen var småbarn, inga barn var över 14 år. Idag är EKV/EKU mellan 13–17 år gamla och har tagit sig själva till Sverige från länder som ligger långt bort (Brunnberg, 2015). De likheter som är påtagliga menar författaren är att både EKV av idag och de finska krigsbarnen separerades från sina anhöriga i en situation av konflikt och krig, där de placerades på institution eller familjehem i ett för dem obekant land med ett främmande språk (Brunnberg, 2015).

De EKV som har rest många tusen mil över världen för att komma till Europa och för att sedan hamna i Sverige har ett stort behov av trygghet, omsorg och stabilitet. Det är många aktörer som är delaktiga i processen att säkerställa att dessa barn blir väl omhändertagna och får nödvändiga förutsättningarna att inkluderas i det svenska samhället (Schéele & Strandberg, 2015).

Wirsen (2017) skriver i sin bok att de ungdomar som kommer till Sverige ställs inför ganska svåra utmaningar, där det gäller för dem att skapa en jämvikt i sitt förhållningssätt till de svenska normerna och till Sverige. Han skriver vidare att när de kommer till Sverige så är deras ryggsäckar fyllda med de förhållningssätt, traditioner och normer som de är uppvuxna med, vilka inte alltid speglar hur det svenska samhället fungerar och är uppbyggt. Wirsen (2017) skriver i sin bok ”jordmånen som ungdomarna ska rotas i bör därför inte ändras som en kortsiktig åtgärd, det förvirrar och gör det svårare att veta vilken anpassning som leder till integration”(s.10). Wirsen (2017) menar att samhället tydligt bör visa vilka ramar och normer som gäller, ”för att ungdomarna ska kunna möblera sina mentala rum måste det finnas väggar och golv. Utan väggar och golv blir en sådan möblering omöjlig” (Wirsen, 2017, s.10).

Franzen (2005) skriver i sin boka det är viktigt att vara medveten om de utmaningar som Sverige står inför och det är angeläget att samhället anstränger sig så att det skapas goda förutsättningar för de EKU att integreras i samhället och att de får en bra tillvaro. Författaren menar att det finns många prövningar som de EKU riskerar att utsättas för. En stor fara är främlingsfientlighet, diskriminering och rasism. En annan är den rädsla och misstänksamhet mot det som är avvikande som präglar samhället. Ytterligare ett annat hot är den kategorisering av människor som förekommer i samhället där det handlar om dem och vi och där samhället också gör skillnad mellan svenskar och invandrare. Även om invandraren har bott i Sverige länge är det svårt att helt bli accepterad som svensk (Franzen, 2005).

Under 2016 har antalet EKB minskat drastiskt, detta på grund av införda ID-kontroller och förändringar i asyllagstiftningen. Kommunernas flexibilitet har testats genom att man under 2015 fick bygga ut verksamheten för att kunna ta emot den ström av EKU som då kom. Under sommaren och hösten 2016 då antalet barn minskade fick man istället avveckla vissa delar av verksamheten, och det sker hela tiden förändringar genom nya lagar som kommunerna måste anpassa sig till. Den 1 juli 2017 kom det nya ersättningssystemet att träda i kraft, vilket betyder att kommunerna får en lägre ersättning för varje EKB. Lagförslaget om att placera EKB i den egna kommunen kommer också att få genomslagskraft, vilket betyder att EKB måste flytta till sin anvisningskommun (Socialstyrelsen, 2016).

Den 5 november 2015 lämnade Regeringen över en proposition till riksdagen, där det föreslås en ny boendeform, stödboende för EKU i åldern 16–20 år. Placeringsformen har tillämpats från den 1 januari 2016 och lagändringen fördes in i socialtjänstlagen (2001:453) och i socialtjänstförordningen (2001:937). Bakgrunden till den nya placeringsformen är ett ökat behov av flera placeringsalternativ för de EKU, där syftet med stödboende är att under trygga former förbereda och träna ungdomarna till ett självständigt liv. Det är varje kommuns ansvar att se till att det finns tillgång till stödboende, 6 kap. 2§ SoL. Socialnämnden har det övergripande ansvaret för de barn och unga som placeras i stödboende. Inför en placering ska socialtjänsten göra en individuell bedömning om placeringsformen är lämplig för EKU. Stödboende kännetecknas av att de EKU under trygga former ska förberedas och tränas i ett självständigt boende för ett vuxenliv (Socialstyrelsen, 2016). De EKU som idag bor på stödboende är inte många eftersom den boendeformen är relativt ny. Stödboende kommer att tillämpas för EKU, vilket gör det intressant att höra vilka upplevelser, erfarenheter och synpunkter, de som idag bor på stödboende har av sin integrationsprocess. Beckman (2011) skriver att det är viktigt att integration bör ses som en gemensam anpassning där alla aktörer i samhället är delaktiga i den processen, detta för att de personer det berör i slutändan ska kunna betecknas som integrerade.

1.2 Syfte

Syftet med den här studien är att undersöka och förstå de faktorer som kan ha betydelse för hur EKU som bor på stödboende integreras in i det svenska samhället och i vilken utsträckning boendeformen har relevans i den processen.

1.3 Frågeställning

- Hur ser integrationsprocessen ut för EKB/EKU som bor på stödboende?
- Vilka insatser, funktioner och aktörer är viktiga för EKB/EKU som bor på stödboende och på vilket sätt kan de bidra och underlätta socialisationsprocessen in i samhället?

2 Bakgrund

Detta kapitel syftar till att ge en bakgrund till studien gällande EKB/EKU vilken kommer att börja med att förklara definitionen av ett EKB. Därefter beskriva hur mottagningsprocessen ser ut, statistik om hur det ser ut i Sverige, en beskrivning av integrationsprocessen och avslutningsvis redogöra för de centrala funktioner och aktörer som är relevanta för processen.

2.1 Ensamkommande flyktingbarn

Definitionen av flykting refereras till Förenta Nationernas (FN) konvention från 1951, gällande flyktingars status ...”Flykting är en person som flytt från sitt land med anledning av en välgrundad fruktan för förföljelse på grund av ras, religion, nationalitet, tillhörighet till en viss samhällsgrupp eller politisk uppfattning, som befinner sig utanför det land, vari han är medborgare och som på grund av tidigare nämnd fruktan inte kan eller vill återvända till det landet” (Brunnberg, Borg & Fridström, 2012, s 15, refererad i United Nations High Commissioner for Refugees, UNHCR, 2009). Ensamkommande asylsökande barn definieras som en individ som är under 18 år och anländer till Sverige utan sina legala vårdnadshavare eller föräldrar (Brunnberg et al., 2012).

Barns rättigheter skiljer sig från de vuxna under asylprocessen. Sverige har skrivit på FN:s konvention om barnets rättigheter, det vill säga barnkonventionen, den reglerar vilka rättigheter som barn har oavsett om de är asylsökande eller svenska medborgare. EKB har i egenskap av att vara underåriga och ensamkommande vissa rättigheter till ett bra boende, en god man och en skyndsamt asylprocess och stöd för att klara sitt vardagsliv. De har också rätt till utbildning och skola samt hälso- och sjukvård precis som alla andra barn i Sverige.

Det kan vara stressande och svårt att hitta sin plats i ett nytt samhället, det är en utmaning att komma helt ensam till ett nytt land och en ny kultur.

Att etablera sig i ett nytt samhälle ställer höga krav på individen att snabbt kunna etablera sig i den främmande miljön samtidigt som ensamkommande barn bearbetar de minnen som finns från innan och under flykten. Därför är det betydelsefullt att för varje enskild person hitta trygghet som ligger som grund för att EKB ska kunna fortsätta sin etablering i Sverige (Al-Sudany, 2016). Det ställs höga krav på dessa ungdomar eftersom de måste leva utan sina föräldrar eller annan vårdnadshavare, de måste både anpassa sig till det nya samhället, ta eget ansvar för sig själva och hitta de normgivande sociala koderna som gäller för samhället (Derluyn & Broekaert, 2007).

Det är viktigt att ha i minnet att EKB/EKU är en heterogen samling av individer, de har alla olika ursprung, personliga levnadshistorier, de kommer från olika levnadsförhållanden och pratar olika språk. Det finns lika många skäl till varför de migrerar som erfarenheter och anledningar till varför de behöver hjälp och skydd. Många gånger handlar det om att separationen från föräldrarna sker ofrivilligt. Många kommer ifrån varandra och förlorar kontakten under flykten, det kan vara i ett flyktingläger, på en nattlig vandring eller att föräldern blir värvad av militären eller hamnar i fängelse (Montgomery, Rousseau & Shermarke, 2001). Den största delen av de barn och ungdomar som migrerar från sitt hemland gör det på grund av orsaker som är bortom deras kontroll. Många gånger är flykten kantad av traumatiska och tragiska händelser, som våld eller att någon anhörig har dött eller försvunnit. För andra finns det ingen annan utväg, de kan inte stanna kvar i sitt land på grund av politiska skäl eller att de är förföljda. Vid vissa tillfällen är det ungdomen själv som bestämmer sig för att resa och ibland är det familjen som tar beslutet. Föräldrarna eller vårdnadshavaren skickar iväg sitt barn för att skydda det mot faror. Det händer att vissa ungdomar inte har en aning om att föräldrarna planerar att de ska resa, det kan finnas flera skäl till att föräldrarna hemlighåller detta som exempelvis att det är kulturellt betingat att inte prata och fråga sina barn om deras åsikt eller att det är osäkert när biljetten eller resedokumentet bli klara (Montgomery, Rousseau & Shermarke, 2001). Ayotte (2000) menar att den största orsaken till att det är flest pojkar som kommer beror på att de är en utsatt grupp och i många kulturer anser man att de är mera värda än flickor. En annan orsak kan vara att det är mindre risk för pojkar att fly ensam än vad det är för flickor (ibid.).

Bash & Zezlina-Phillips (2006) menar att konsekvenserna som det innebär för de EKB/EKU som är tvungna att fly till en helt ny värld, där de inte har något hem, inga rutiner, struktur eller jobb, är att det enda som de kan förlita sig på är sina inre mentala överlevnadsresurser. Om den EKU är föräldralös och flykten är förknippad med våldsamheter, kan även den inre mentala styrkan vara bortkopplad från individen. När anknytningen och förlusten av de anhöriga och hemlandet blir uppenbar för ungdomen, kan det leda till att de får svårt att hitta en bra grund i den nya världen och det kan resultera i otrygghet och rädsla. Vidare skriver författarna att den oväntade splittringen av den tidigare sociala ordningen och de kulturella normer som ungdomen vuxit upp med, även kan möjliggöra att kreativiteten ökar och att en uppenbar förbättring av deras mentala mående äger rum. Crowley (2009) skriver att flera forskare kan påvisa att trots att många ungdomar lider av olika mentala och psykosociala svårigheter så är EKU högfungerande individer. Deras resultat, förmåga och prestationer i skolan påverkas inte av det inre mentala måendet. Vidare skriver författaren att det finns tre återhämtningsfaktorer som han anser skyddar mot stress under de olika faserna som finns under flykten. Han benämner de som hanteringsstrategier, den första är barnets personlighet och egenskaper som innefattar självförtroendet och sättet som individen reagerar på nya förändringar. Den andra faktorn är graden av stöd från familjen och en regelbunden och fin relation med minst en förälder. Den tredje och sista faktorn är på vilket sätt personer i den nya omgivningen kan stötta, inräknat lärare, socialtjänsten och vänner. Crowley (2009) hävdar att äldre barn och ungdomar genom sina tidigare erfarenheter kan ha ökat sin hanteringsförmåga att klara av sina upplevelser av flykten. Mindre barn kan löpa större risk att få sämre mående eftersom

de skuldbelägger sig själva för det som har hänt, det som däremot kan vara en positiv skyddsfaktor är att de är för små för att uppfatta vad som sker medan äldre barn/ungdomar är klarsynta och kan se konsekvenserna som väntar i migrationsprocessen (ibid.).

2.2 Mottagandet i Sverige

När ett EKB/EKU (13–17 år) kommer till Sverige för att söka asyl så möter man en komplex mottagningsstruktur där det är många olika aktörer från samhället som är delaktiga i asylprocessen och processen består av olika faser som EKB/EKU måste gå igenom. Från den offentliga sektorn är det stat, lands-ting, kommuner och det finns också många aktörer från den privata sektorn men också det civila samhället. Det är skilda verksamhetsområden från socialtjänst, skola, utbildning till hälso- och sjukvård (Forte, 2017). Processen börjar med att det EKB/EKU tar kontakt med Migrationsverket för att söka asyl. Migrationsverket är bland annat ansvarigt för att handlägga, utreda asylansökan och bevilja uppehållstillstånd. Den kommun som EKB anländer till kallas ankomstkommun och där kan barnet få bo ett antal dagar innan Migrationsverket anvisar EKB till en anvisningskommun som får det långsiktiga ansvaret för barnets omsorg och boende.

Andra viktiga åtaganden som Migrationsverket har ansvaret för är att anmäla behov av god man till överförmyndarnämnden i varje enskild kommun. Den gode mannens roll är att träda in som vårdnadshavare och axla dennes ansvar genom att bestämma i alla frågor som rör barnet exempelvis ekonomiska, personliga och rättsliga angelägenheter som regleras enligt lagen (2005:429). Det betyder att det är den gode mannen som har det slutgiltiga ordet i frågor som rör barnets boende, vilken skola barnet ska gå i och hur barnets tillgångar ska användas (Fälldin & Strand, 2010). Den gode mannens uppdrag upphör automatiskt när barnet/ungdomen fyller 18 år eller får permanent uppehållstillstånd (PUT) då fattar i stället tingsrätten beslut om att utse en särskild förordnad vårdnadshavare (ibid.).

När EKB/EKU anländer till sin anvisningskommun vilar ansvaret på den kommunen att utreda vilket behov som varje enskilt EKB /EKU har och fatta beslut om placering i passande boende som kan bestå av jourhem, familjehem, HVB-hem och i förlängningen stödboende (Migrationsverket, 2016).

2.3 Statistik

Enligt Migrationsverket (2017) har det varit en relativt jämn ström av EKB. Under 2004 började det med 388 EKB och den siffran har sedan dess stadigt ökat 2009 kom det 2250 EKB och därefter har antalet eskalerat. Toppen nåddes 2015 då det kom totalt 35 369 EKB, den siffran sjönk sedan drastiskt under 2016 då det endast kom 2199 EKB. Mellan januari till oktober 2017 har det kommit totalt 1104 EKB. Av de EKB som söker asyl i Sverige så kommer de flesta från Afghanistan, Somalia tätt följt av Syrien, Marocko, Etiopien och Albanien. De flesta är pojkar mellan 13–17 år. Av dessa barn fick 88% permanent uppehållstillstånd 2015, under 2016 var den siffran 86% (Migrationsinfo, 2017).

2.4 Integrationsprocessen

Integrationsprocessen kan ses ur olika perspektiv, där bland annat bostad, utbildning, arbete, språkkunskaper, kommunikation, identitet, tillhörighet och socialisationsprocessen är viktiga delar som påverkar varandra och har många beröringspunkter (Hassan, 2000). Integration i den här studien handlar om den definition som Länsstyrelsen skriver om på sin portal för samhällsinformation till nyanlända ”Integration handlar om att känna tillhörighet i samhället. Det betyder att alla ska känna sig som en del av det svenska samhället”. Integration handlar om att olika grupper i samhället möts och har ett utbyte av varandra (<https://www.informat-ionsverige.se/Svenska/Samhalle/Samhallsorientering/Sidor/Den-svenska-integrationspolitiken.aspx>, 25 augusti, 2017). Integrationsprocessen är både ett samhällsfenomen och en individuell process, vilket betyder att både samhället och individen är ansvarig för processen. Det är samhällets roll att långsiktigt skapa underlag för olika åtgärder exempelvis inom utbildning- och arbetsmarknadspolitik som ska verka för och underlätta integrationsprocessen. Staten ska stödja den individuella integrationsprocessen genom att premiera en politik där det finns utrymme för individerna att fullfölja sina målsättningar. När det handlar om individnivån, så är det viktigt att individen själv är delaktig i och känner ett livslångt ansvar för sin egen integration (Ibid).

2.5 Aktörer

2.5.1 Kontaktperson

En viktig person för EKB/EKU är kontaktpersonen och tanken är att kontaktpersonen ska bli en brygga in i det svenska samhället genom att regelbundet hitta på aktiviteter, det kan vara att fika, gå på bio, träna eller hitta på andra sysselsättningar (Socialstyrelsen, 2016).

2.5.2 Skolan

EKB som inte har fått uppehållstillstånd har rätt till utbildning men inte skolplikt. Ungdomar som söker asyl har rätt att påbörjar sin gymnasieutbildning om de börjar innan de fyller 18 år (29kap. 3§ SkoL) När EKB har fått permanent uppehållstillstånd (PUT) har de skolplikt, precis som alla andra ungdomar som är folkbokförda i Sverige. Det är anvisningskommunen som har ansvaret för att EKB får utbildning.

2.5.3 Sjuk- och hälsovård

Alla EKB har rätt att få precis samma sjuk-och hälsovård som de barn som är folkbokförda i Sverige, då ingår också barnpsykiatrisk behandling och tandvård, och regleras i lagen (2008:344) om sjuk- och hälsovård åt asylsökande samt i förordningen (2008:347), skyldigheterna omfattar både de som beviljats PUT och de asylsökande (Socialstyrelsen, 2017).

2.6 Boendeformer

2.6.1 Transitboende

Det första boendet som möter alla EKB som kommer till Sverige är transitboendet, där tanken är att EKB ska vistas under en kort tid innan de får komma till ett mer långsiktigt anpassat boende hos socialtjänsten i anvisningskommunen. Personalen som arbetar dygnet runt på ett transitboende ska ha lämplig utbildning för att kunna garantera säkerheten och kvalitén för EKB. Det är IVO (Inspektion för vård och omsorg) som övervakar att boendet arbetar enligt socialtjänstlagens föreskrifter om hem för vård eller boende (Ek & Hansson, 2016).

2.6.2 Jourhem

Den andra boendeformen som EKB möter när hen har kommit till sin anvisningskommun är ett jourhem, vilket också är ett tillfälligt kortsiktigt boende där EKB kan bli placerad i väntan på att socialtjänsten ska hitta ett individanpassat långsiktigt boende i form av familjehem eller HVB hem. På ett jourhem är det viktigt att familjen och personalen kan gå in och agera direkt som ett stöd och vägledning till EKB. Jourhemmet kan drivas i kommunal och privat regi (Ek & Hansson, 2016). En placering i ett jourhem får högst tillämpas i två månader om inte särskilda skäl finns enligt 11 kap, 2§ SoL (Socialstyrelsen, 2016).

2.6.3 Familjehem

Familjehem är en långsiktig boendeform och ambitionen är att EKB där ska hitta ett tryggt hem. Socialstyrelsens beskrivning av familjehem finns att läsa i ”3 kap. 2§ Sof, med familjehem avses ett enskilt hem som på uppdrag av socialnämnden tar emot ett barn för stadigvarande vård och fostran och vars verksamhet inte bedrivs yrkesmässigt” (Socialstyrelsen, 2016, s. 29). Det ligger i familjehemmets ansvar att följa med till skolan, hjälpa till med läxor och att uppmuntra till fritidsaktiviteter. Familjehemmet får en kostnadsersättning och ett arvode för att de har ett barn placerat/boende hos sig (Ek & Hansson, 2016).

2.6.4 HVB-hem

För de EKB, där socialnämnden inte anser att de har ett behov av ett familjehem, placeras dessa på ett HVB-hem. Verksamheten på ett HVB-hem regleras enligt lagstiftning, och det krävs tillstånd från IVO att bedriva verksamheten. Syftet med HVB-hem är att ge omvårdnad, stöd och fostran. Det är också viktigt att verksamheten håller god kvalitet och hög säkerhet, vilket innebär att föreståndare och personal ska ha relevant utbildning och erfarenhet som är anpassad utifrån de behov som barnen/ungdomarna har som ska bo på hemmet. HVB-hem är skyldiga att dokumentera alla de insatser som genomförs på hemmet. HVB-hemmet regleras enligt 3 kap. 1§ SoF (Socialstyrelsen, 2016).

2.6.5 Stödboende

Under våren 2016, infördes en ny placeringsform i socialtjänstlagen (2001:453) SoL och i socialtjänstförordningen (2001:937), SoF som bygger på propositionen (2015/16:43) Stödboende, och ska erbjuda en ny placeringsform för barn och unga. Huvudsyftet med placeringsformen är att under trygga former förbereda barnet och den unge för ett självständigt liv. De barn och unga som är aktuella för placeringsformen är 16–20

år, barn som är 16–17 år får bo på stödboende endast om det finns särskilda skäl enligt 6 kap. 1§ SoL. Alla barn och unga i åldern 16–20 år som anses kunna bo själv med anpassat stöd och som inte har behov av särskilda behandlings- och vårdinsatser som kräver en placering i HVB, ska kunna bo på ett stödboende. Det optimala stödboendet bör bestå av lägenheter som ligger inom ett begränsat område geografiskt, men det kan också vara studentkorridor eller liknande boende där EKB har ett eget rum men delar på övriga utrymmen såsom kök, badrum och umgängesytor. Placeringsformen ska också kunna, förutom ett eget boende erbjuda individuellt stöd som är anpassat utifrån de behov som barnet eller den unge har, det kan exempelvis vara att få struktur på sitt liv, hjälp med ekonomin, få stöd med studierna, hjälp att hitta boende efter placeringen, arbete eller annan sysselsättning och en meningsfull fritid. Det är av stor vikt att stödet som erbjuds i stödboendet kan komma att behöva varieras utifrån de behov som barnet eller den unge har över tid. Det är också viktigt att det finns känslomässigt stöd för EKV ifall de känner sig otrygga eller ensamma. Personalen på stödboendet måste kunna vara behjälplig i kontakt med olika aktörer i samhället och placeringen kan också behöva kompletteras med öppenvårdsinsatser från sjuk- och hälsovården och socialtjänsten (Socialtjänsten, 2016).

3 Metod

3.1 Metodval

För att kunna besvara syftet med studien har jag valt att genomföra en kvalitativ undersökning med semi-strukturerade intervjuer. Patel och Davidson (2011) skriver i sin bok om att metoden ger forskaren stor frihet eftersom intervjuguiden kan utformas som en lista över specifika teman som sedan används som ett underlag under själva intervjutillfället. Metoden är flexibel och ger intervjuaren frihet att utifrån hur samtalet växer fram kunna anpassa frågorna och ställa följdfrågor på ett sådant sätt att samtalet flyter på vid varje enskild intervju (Bryman, 2014). Dalen (2008) menar att metoden hjälper forskaren att få en djupare och mera nyansrik förståelse för hur människor uppfattar sin tillvaro och på vilket sätt de anpassar sig i förhållande till sin livssituation.

Den vetenskapliga utgångspunkten som den här studien grundar sig i är fenomenologisk - och hermeneutisk position, den kombinationen för med sig vissa fördelar enligt Larsson (2010). Fenomenologin uppmärksammar och försöker att förstå människors egen erfarenhet och uppfattningar av olika fenomen som sker i världen, och utifrån dessa upplevelser försöka att skildra den enskilda människans världsuppfattning, det vill säga att forskaren koncentrerar sig på att tolka och förstå de fenomen som avses att studera.

Hermeneutiken fokuserar på att försöka tolka dessa upplevelser och vilka bakomliggande faktorer som har betydelse för att skapa en djupare insikt av dessa upplevelser (Kvale & Brinkmann, 2009). I den här studien hjälper det fenomenologiska perspektivet mig att få förståelse för integrationsprocessen men också hur och på vilket sätt som socialisationen påverkar den processen medan det hermeneutiska angreppssättet bidrar till

att sätta de beskrivna upplevelserna i ett större sammanhang som leder till en djupare insikt huruvida de olika faktorerna/fenomenen påverkar och integrerar med varandra i och under integrationsprocessen.

När det kommer till insamling av empirin och analyserna av densamma så har jag valt att utgå ifrån och använda mig av ett abduktivt angreppssätt, vilket innebär att deduktivt och induktivt förhållningssätt kombineras ihop, där de påverkar varandra i processen. För mig innebär det att jag utgår från den insamlade empirin men samtidigt uppmärksammar och växelvis tolkar och analyserar den med hjälp av teoretiska antaganden. Genom att arbeta utifrån detta angreppssätt så kan jag få en bättre uppfattning och förståelse för min studie, lägga märke till eventuella mönster som utkristalliserar sig i empirin, som utan hjälp av de teoretiska antagandena inte skulle ha blivit utforskade (Larsson, 2010).

Det som var viktigt för mig var att i så stor mån som möjligt försöka möta respondenten med respekt och nyfikenhet, jag var medveten om den maktobalans som finns i förhållandet mellan EKB/EKU och de personer som har sitt ursprung eller har vistats länge i Sverige då de behärskar språket, kan kulturen och vet vilka normer som är accepterade i samhället (Patel och Davidson, 2011). Jag var medveten om att det inte finns någon nytta av samtalet för respondenten, därför var jag extra tydlig med att förklara sammanhanget och på vilket sätt samtalet är viktigt. Respondentens svar är viktiga eftersom de i detta fall kan ge en hint till de som är ansvariga för placering i stödboenden för EKU så att de kan ställa krav på utföraren utifrån den information som samtalen kommer att ge. Vidare skriver författarna i sin bok att syftet med en kvalitativ intervju är att beskriva, förstå och tolka de fenomen som respondenten förmedlar vid intervjutillfället. Respondenten är tillsammans med intervjuaren medskapare till samtalet där intervjuaren ska förstå, tolka, beskriva och analysera de fenomen som respondenten förmedlar via känslor, tankar, upplevelser och beteenden.

En stor fördel som jag anser att jag har är den förkunskap som jag har tillskansat mig under min praktikperiod, där jag bland annat har fått stor insikt i och förståelse för målgruppen men också kunskap i att föra ett metodiskt samtal, detta var en förmån som jag försökte använda vid samtalet för att utjämna maktbalansen.

3.2 Förförståelse

Jag gjorde min verksamhetsförlagda utbildning (VFU), hösten 2017, på en enhet inom socialtjänsten för EKB. Den insikt, erfarenhet och den bakgrundskunskap som jag fick om målgruppen, blev värdefull under min bearbetning av studien. Min förförståelse påverkade mitt val av ämne och insikten att stödboende ännu är en utforskad boendeform eftersom den implementeras fortlöpande utifrån den relativt nya lagen och direktivet från Regeringen 1 juli 2017. På grund av löpande avtal och långa uppsägningstider hos de aktörer som idag bland annat driver HVB-hem har det varit långa ställtider vilket resulterat i att starten av stödboenden som boendeform i många kommuner inte riktigt har kommit igång. I den kommun som jag gjorde min VFU har dock boendeformen varit implementerad under ganska lång tillbaka, sedan 2015, då kommunen insåg behovet av boenden för unga vuxna som var självständiga.

Min förförståelse har också haft betydelse i mitt förhållningssätt till varje enskild ungdom som jag intervjuade, då dessa uteslutande kom från Afghanistan, Eritrea och Somalia. Genom min VFU har jag fått kunskap

och förståelse för deras kultur och traditioner men också insikt i svårigheter som kan ha varit avgörande för dem i beslutet att lämna sitt hemland. Larsson (2005) tar i sitt kapitel upp svårigheten med förförståelse, han menar att man behöver vara kunnig och påläst för att kunna samtala med respondenten på ett värdigt sätt men att förförståelsen också kan leda till att intervjuaren inte kan behålla sin objektivitet i samtalet. Larsson (2005) hävdar att det är viktigt att intervjuaren är medveten om detta och under samtalet alltjämt förblir fördomsfri, behåller sin öppenhet och empati för det som respondenten berättar. Att vara medveten om sin egen roll som intervjuare och ha en reflexiv och objektiv inställning till respondenten är viktigt för att medvetandegöra och undvika att omedvetet låta mina fördomar och förförståelse påverka och styra samtalet och tolkningarna av intervjuerna (Kvale & Brinkmann, 2014).

3.3 Tillvägagångssätt

3.3.1 Urval och sökande efter respondenterna

Urvalet består av sex ensamkommande ungdomar av manligt kön, som har bott i Sverige minst två år, samtliga är över 18 år och har fått permanent uppehållstillstånd (PUT) och de pratar alla tillräckligt bra svenska för att kunna medverka vid intervjuerna utan tolk. Ett annat viktigt kriterium var att de också måste bo eller ha bott på stödboende. Tyvärr fanns det inga ensamkommande ungdomar av kvinnligt kön som bodde på stödboende. Att få tag på tillräckligt många respondenter visade sig vara en utdragen process som tog längre tid än förväntat.

Det var viktigt för mig att inte utsätta målgruppen för några påtryckningar, vilket gjorde att jag inte tog direktkontakt med de ensamkommande ungdomarna. Jag ville inte heller att socialsekreterarna skulle ta direktkontakt med EKB eftersom de då kanske inte skulle våga tacka nej utan känna sig tvungna att ställa upp.

Eftersom jag hade direktkontakt med de aktuella socialsekreterarna på min kommuns enhet, började jag med att informera samtliga muntligt för att sedan komplettera med ett skriftligt brev där jag förklarade mitt syfte med studien. De skulle i sin tur ta kontakt med personalen som arbetade på stödboendena och det blev deras uppgift att informera EKB om syftet med studien.

Samtlig personal på stödboendena fick ta del av brevet där syftet med studien och de etiska aspekterna beskrevs samt att respondenten fick bestämma plats för intervjun. Ett krångligt och omständligt sätt som säker kunde effektiviseras men på grund av den redan utsatta målgruppen var det viktigt för mig att de skulle ha full valfrihet att delta och inte känna något tvång på grund av beroendeställning till socialtjänsten.

När respondenterna hade givit sitt medgivande och godkänt sin medverkan till deltagande, så tog jag kontakt med dem via telefon och sms för att bestämma tid och plats för vår intervju. Hela proceduren drog av olika anledningar ut på tiden bland annat ramadan spelade roll men också andra aspekter så som skola och jobb.

3.3.2 Avgränsningar

De avgränsningar som jag har valt att göra är att endast intervjua EKU som bor inom min valda kommuns område, detta eftersom vid närmare kontroll visade det sig att det var få kommuner som hade implementerat stödboende för EKU och i de fallen där boendeformen fanns, hade målgruppen inte bott på boenden tillräckligt länge för att kunna ge en rättvis bild av stödboende som boendeform. En annan avgränsning som jag valde att göra var att endast intervjua EKU som hade fått permanent uppehållstillstånd (PUT), var över 18-år och hade varit i Sverige tillräckligt länge för att kunna prata så pass bra svenska att tolk inte var nödvändigt, enligt Patton (2002) finns det betydande svårigheter med att anlita tolk då det kan skapa missförstånd och påverka resultatet i och med att ytterligare en person ska tolka respondentens svar.

Varför jag valde just dessa kriterier var av etiska skäl, det kändes inte bra att utsätta en målgrupp som inte hade fått PUT för ytterligare press och stress som jag anser att mitt samtal skulle kunna medföra samt eventuellt kränkning som frågorna skulle kunde tolkas som. Valet av ålder är på grund av att målgruppen då anses vara myndig och inte behöver ha en god mans godkännande. Ett annat skäl till att jag valde att inte anlita tolk var på grund av mina ekonomiska begränsningar, det skulle bli för kostsamt för mig.

3.3.3 Urval av litteratur

För att hitta relevant forskning och litteratur till min studie använde jag två tillvägagångssätt dels de databaserna som finns på Ersta Sköndal Bräcke högskola. De sökord som jag använde mig av var, ensamkommande barn, integration, identitet, exil, boende och socialisering. Dessa ord kombinerades i olika konstellationer och sökning genomfördes både på svenska och engelska via de tillgängliga databaserna. Avgränsningen som jag valde att göra är att jag endast sökte på peer reviewed och mellan åren 2000–2017, detta för att jag är intresserad av den senaste forskningen inom aktuellt område. Det andra sättet var att jag under mitt researcharbete, hittade flera intressanta artiklar och rapporter, via Google, från bland annat FoU och Forte, de var användbara eftersom författarna i sina rapporter hänvisade till den senaste forskningen inom området.

3.3.4 Genomförande

Jag valde att utgå från en tematiserad intervjuguide, som underlag vid mina samtal. Kvale och Brinkman (2014) nämner att en intervjuguide kan vara utformad på olika sätt men att den bör beröra de ämnen som har anknytning till syftet med studien. Intervjuguiden är uppdelad i fem olika teman, där den första delen handlar om respondentens bakgrundsfakta, ålder idag, ålder vid ankomst till Sverige samt ursprungsland. Andra temat berör boende i olika former, upplevelser av tidigare boendeformer, hur respondenten ser på sitt nuvarande boende och vilka personer som har varit/är betydelsefulla. Det tredje temat handlar om det dagliga livet i det svenska samhället, hade respondenten någon förkunskap som Sverige innan ankomsten, förväntningar, vem har varit hjälplig att skapa förståelse för den svenska kulturen, traditionerna, sederna och normerna som finns i samhället. Har stödboendet varit en del av processen? Det fjärde temat behandlar fritiden, där fokus ligger på aktiviteter och om de har spelat roll för integrationen men också vilka personer som exempelvis vänner, lärare, god man, tränare, socialsekreterare, familjehem eller andra som har medverkat till

och funnits som stöd i det dagliga livet. Den femte och sista delen gäller framtiden och livssituationen, men också om respondenten anser att han har förändrats under sin tid i Sverige. Kan stödboendet vara/är ett stöd att förverkliga eventuella framtidsplaner. En stor fördel med att strukturera intervjuguiden utifrån olika teman är att de underlättar arbetet med att sortera och kategorisera materialet inför analysen. En annan fördel med att göra en tematiserad intervjuguide är att det är lätt att byta och anpassa ordningsföljden på frågorna utifrån hur samtalet utvecklar sig (Kvale och Brinkman, 2014).

Innan intervjun började gick jag nogsamt igenom de etiska aspekterna speciellt konfidentialitet och samtyckeskrav, se förklaring under rubrik forskningsetik. Huvudfokus för mig var att respondenterna skulle känna sig trygga och bekväma, därför fick respondenterna helt bestämma plats för intervjun. Alla intervjuer varade mellan 25–60 minuter, då vissa respondenter var ganska fåordiga medan andra var mera pratsamma. Intervjuerna genomfördes på de av respondenten valda platser. Fem av respondenterna valde att ses på allmän plats, det blev två samtal på café, två samtal på bibliotek, ett samtal på skolan och det sista på stödboendet i ett separat rum.

Under intervjutillfällena använde jag intervjuguiden som ett underlag och utifrån hur samtalet flöt på och vilka svar jag fick på mina frågor så blev det naturligt att vissa frågor inte behövdes ställa under de teman som jag hade gjort, detta för att inte upprepa mig alltför många gånger. Det var ändå bra att ha intervjuguiden som en mall för att kunna hålla mig till det faktiska ämnet men också skapa utrymme för spontana avvikelser (Kvale och Brinkmann, 2014).

För att inte missa något viktigt som respondenten uttrycker i samtalet så spelades samtliga intervjuer in på mobiltelefonen. Bryman (2011) framhåller vikten av att vid intervjutillfället inte bli distraherad av "...behovet att föra anteckningar om det som sägs." (2011, s. 428). För att vara säker på att jag uppfattat alla svar korrekt och för att säkerställa att jag inte missuppfattat något under samtalet lyssnade jag igenom inspelningarna direkt efter avslutad intervju. Därefter transkriberades inspelningen i ett pages dokument och skrevs ut, detta av två syften dels för att jag i min analys och tematisering skulle få en överskådlig syn av texterna men också för att respondenterna skulle få möjlighet att ta del av mina tolkningar för att ha en chans att framföra synpunkter och kommentera eventuella missförstånd om min tolkning inte varit korrekt. Bryman (2011) kallar detta fenomen respondentvalidering. Jag vill också förtydliga att under intervjun då jag var osäker på vad respondenten menade, försökte jag att "spegla" det som respondenten uttryckte och fick på det sättet bekräftat att jag hade förstått vad respondenten menade eller att respondenten ytterligare fick chansen att förklara sig (Kvale och Brinkmann, 2014).

Gillham (2008) förespråkar att i samband med transkriberingen är det tillåtet att stryka vissa detaljer. De detaljer som jag valde att ta bort var "tveksamheter i talet av hm-typ och andra upprepande interjektioner som inte tillför meningen något" (2008, s.169). Jag rättade språket, och tog bort och omformulerade grammatiken avseende innehållet i samtalet, eftersom språket inte är huvudfokus i min studie. Däremot valde jag att under

intervjun anteckna emotionella uttryck eftersom jag anser att de förstärker det sagda ordet hos respondenten (Trost, 2005).

3.4 Trovärdighet

Patel och Davidson (2011) skriver i sin bok att validitet och reliabilitet är beroende av varandra, vilket gör att det inte går att koncentrera sig på den ena och utesluta den andra. Olsson och Sörensen (2012) hävdar att det är lika viktigt att hålla en hög reliabilitet som validitet inom forskning. När det handlar om kvalitativ forskning är det komplicerat att säkerställa validitet och reliabilitet, det är viktigt att belysa dessa faktorer och kritiskt reflektera över att det inte går att granska på likvärdigt sätt som i kvantitativ forskning (Larsson, 2005).

3.4.1 Reliabilitet

Reliabilitet i en kvalitativ studie handlar om på vilket sätt studien håller en hög tillförlitlighet och är trovärdig (Kvale och Brinkmann, 2014). Bryman (2011) menar att det handlar om huruvida resultat blir likvärdigt i händelse att den genomförs på nytt av en annan forskare "...eller om de påverkas av slumpmässiga eller tillfälliga betingelser" (2011, s. 49). Bryman (2011) skriver i sin bok om extern reliabilitet, där det handlar om att "frysa" de sociala förhållandena och de förutsättningar som rådde vid studiens förberedande fas för att kunna återskapa och återupprepa samma rådande premisser. Jag är medveten om att studien inte håller en hög reliabilitet ut ett forskningsperspektiv, jag baserar mitt antagande utifrån att jag påstår att det blir svårt att återskapa samma sociala kontext som rådde under mina intervjuer. Anledningen till mitt påstående är att det är osäkert om respondenterna skulle ändra sina svar utifrån vem som intervjuar samt om de kommer att ge andra svar till andra intervjuare (Kvale & Brinkmann, 2014).

Utifrån det perspektivet kommer jag istället att använda mig av termen pålitlighet, som enligt Bryman är jämförbar med reliabilitet. Pålitlighet handlar om att ge studien tillförlitlighet genom att ingående redovisa för "...alla faser av forskningsprocessen - problemformulering, val av undersökningspersoner...beslut rörande analysen av data och så vidare" (s. 355)

Min intention är att kompensera för den låga graden av reliabilitet genom att vara tydlig och på ett transparent sätt och redovisa samtliga faser i min studie, för att på det sättet öka reliabiliteten.

3.4.2 Validitet

Validitet handlar om att granska det som är syftet med studien och inte något annat (Esaïasson, Gilljam, Oscarsson & Wängnerud, 2012). Larsson (2005) anser att ett sätt som garanterar validitet i studien är utformningen av intervjufrågorna, som bör fånga syftet med studien. För den här studien innebar det att utforma frågorna på enkel svenska så att det inte gick att misstolkas av respondenterna. Intervjuguiden var uppdelad i fem olika teman, inga avsteg gjordes från mallen, utan alla intervjuer utgick från samma upplägg.

Bryman (2011) förespråkar respondentvaliditet, som han anser vara en bra metod att använda i kvalitativa studier, för att öka validiteten speciellt som ensam forskare. Han menar att det är ett sätt för forskaren "...eftersom de ofta vill försäkra sig om att det finns god överensstämmelse mellan resultat och de erfarenheter och uppfattningar som undersökningspersonerna har" (2011, s. 253). För att säkerställa validiteten så fick

samtliga respondenter ta del av min tolkning av samtalet och bekräfta om min tolkning var riktigt framställd (Bryman, 2011). Under intervjun ”speglade” jag också det som respondenten uttrycker för att få en bekräftelse på att jag hade förstått innebörden av vad respondenten ville förmedla.

3.4.3 Generaliserbarhet

Kvale & Brinkmann (2009) skriver i sin bok att generaliserbarhet handlar om ifall forskaren kan generalisera sina resultat det vill säga om det ”...är främst av lokalt intresse eller om de kan överföras till andra undersökningspersoner och situationer” (2009, s. 280). Larsson (2005) menar att eftersom kvalitativ forskning utgår från ett mindre urval av respondenter som inte är slumpmässigt gjort, Kvale & Brinkmann (2009) menar att det är i första hand urvalskriterierna, extremhet eller tillgänglighet som forskarna använder istället för slumpartade urval av sina respondenter och det är dessa faktorer som bedöms eventuellt kunna garantera utfallets generaliserbarhet. Material som studien genererar belyser fenomenet ur sex EKUs perspektiv men det behöver inte vara generaliserbart på andra ungdomar med liknande bakgrund, eftersom de kan ha annorlunda förutsättningar (Larsson, 2005).

För att öka forskningskvalitén utgick jag från intervjuguiden (se bilaga 2) där fokus är tematiserad intervjuguide men med semistrukturerade frågor, där det finns utrymme och möjlighet att ställa följdfrågor eller omformulera frågorna för att undvika missförstånd och klargöra otydligheter. På grund av att samtliga respondenter inte har svenska som modersmål, omformulerade jag vissa frågor när behov uppstod, för att tydliggöra mitt mål och syfte med frågan. Jag vill förtydliga att min avsikt inte har varit att på något sätt påverka och influera respondenternas svar. Eftersom min utgångspunkt var semistrukturerad intervju har det funnits utrymme till eftertanke under samtalet vilket fick konsekvensen att respondenterna kunde dela sina upplevelser och tankar vilket i sin tur ledde till att jag fick många bra citat som finns redovisade för i resultatdelen.

Jag är medveten om att det finns vissa faktorer som har effekt på validiteten och reliabiliteten i min studie. Bland annat har intervjusituationen varit en faktor som har skilt sig åt vid samtliga intervjuer. Av de totalt sex intervjuer som genomfördes, föredrog två respondenter att ses på olika caféer, en ville ses i skolan, två ville ses på biblioteket medan den sista respondenten ville att jag skulle komma till hans stödboende på grund av att det var Ramadan. Detta kan ha haft betydelse för respondenternas svar och kan således ha haft effekt på validiteten. Språket kan vara en annan aspekt som har hämmat respondenternas möjlighet att uttrycka och förmedla sina upplevelser och tankar, risken är att detta också kan ha medfört vissa feltolkningar, missförstånd och till och med att viss information har gått förlorad. En annan risk är att de följdfrågor som uppstod vid intervjutillfället inte finns med i intervjuguiden. Dessa beskrivna faktorer kan reducera andra forskares möjlighet att genomföra och få samma resultat av denna studie vid någon annan tidpunkt. Eftersom EKB inte är en homogen grupp av människor och känslor, upplevelser och erfarenheter skiljer sig från person till person, anser jag inte att den här studien kan generalisera hur alla EKB som bor på stödboende upplever sin integrationsprocess.

3.5 Etiska överväganden

Kvale och Brinkmann (2014) skriver i sin bok om att alla undersökningar har sina etiska dilemman som forskaren måste ta ställning till, det berör både tillvägagångssättet och syftet med undersökningen. Det är viktigt att de etiska aspekterna ställs i relation till det aktuella undersökningsområdet och självklart anpassas i relation till undersökningen. Som forskare är det betydelsefullt att reflektera över de etiska dilemman som kan uppstå under studiens gång men framförallt under intervjuerna. Jag redovisar nedan de etiska principer som jag har valt att använda för min studie.

I enlighet med de fyra vedertagna etiska riktlinjer som Vetenskapsrådets (2002) har tagit fram är det viktigt att jag vid insamlande av mitt material förhåller mig till dessa fyra principer som är informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet. Jag var mycket tydlig med den informationen i det brev och mail som jag skickade till samtliga socialsekreterare och som de i sin tur skickade vidare till personalen på stödboendena. Jag påpekade i mina samtal med boendepersonalen på stödboenden att det var av största vikt att de i sina samtal med ungdomarna var tydlig med att deras medverkan helt skedde på deras villkor och att de var garanterade anonymitet och att allt material kommer att förstöras direkt när studien är klar.

För att försäkra mig om att det inte fanns några frågor eller oklarheter runt medverkan i intervjun, så gick jag igenom och förklarade de etiska aspekterna innan vårt samtal startade.

Informationskravet innebar att jag som forskare förklarade syftet med studien, att deltagandet är helt frivilligt att de själva väljer vilka frågor som de önskar svara på och att de närsomhelst kan avbryta sin medverkan. Eftersom jag hade haft telefon och sms kontakt med samtliga för att bestämma plats och tid för vårt samtal, uppmanade jag dem innan vi avslutade samtalet att höra av sig om de hade några frågor.

Samtyckeskravet, innebar att jag innan vi började vår intervju men efter att jag hade förklarat de etiska principerna frågade om de samtyckte till att ställa upp på vårt samtal. Samtliga godkände sitt deltagande och ville att vi skulle fortsätta vårt samtal.

Konfidentialitetskravet, innebär att jag lovade samtliga respondenter att de var garanterade totalt anonymitet, vilket innebar att deras namn kommer att ändras och respektive boenden inte blir omnämnda i studien. De inspelade intervjuerna kommer att raderas direkt efter att jag har transkriberat dem och när materialet är förbrukat för studien kommer transkriberingen att makuleras därefter.

Nyttjandekravet handlar om att de uppgifter som jag har fått ta del av under mitt samtal inte på något sätt kommer att användas eller lånas ut till annan forskning eller kommersiella aktörer.

Kvale och Brinkmann (2014) påtalar betydelsen av att det i rollen som forskare är ett krav att vara lyhörd och reflektera över och ta ansvar för studien, eftersom forskaren måste kunna säkerställa och garantera hög kvalitet i alla led. Konsekvens av detta gällande de etiska principerna väckte en medvetenhet hos mig som intervjuare att vissa frågor skulle kunna uppfattas som känsliga och riva upp plågsamma minnen, därför var

det inte fokus på deras tidigare liv innan ankomst till Sverige. Jag upplevde dock att vissa respondenter delade med sig av vissa erfarenheter och fritt berättade om tidigare upplevelser och sina familjer. Av respekt till respondenterna och utifrån deras kroppsspråk och sättet de pratade kunde jag känna av och i de fall det behövdes leda bort samtalet i en annan riktning medan det i andra fall fanns behov av att få berätta sin historia. Min intention var att jag inte ville orsaka någon skada med min intervju men ändå försöka ta vara på chansen att få ny insikt i ett förhållandevis outforskat ämne i Sverige (Larsson, 2005).

4 Tidigare forskning

4.1 Exil, varför flyr barnen

Mongomery, Rousseau & Shermarke (2001) har gjort en studie på flyktingbarn i Montreal i Kanada, där deras underlag utgjordes av individuella intervjuer med socialarbetare. I studien utkristalliserade sig tre olika migrationsprofiler som framkom under intervjuerna. Den största gruppen är de som har flytt från sina hemländer till följd av omständigheter som de själva inte kan kontrollera. Många gånger har förlusten av någon förälder och anhörig gjort att de inte har någonstans att bo och få trygghet. En annan anledning kan vara på grund av rädsla, förföljelse och situationer där de utsätts för våld (Ibid, 2001). Den andra gruppen består av ungdomar, där det generellt är personen själv som på grund av den ohållbara situationen i hemlandet väljer att fly. Faktorer som kan påverka ungdomens beslut är politiska skäl, krig, eller ekonomisk osäkerhet. Många av ungdomarna vill bli självständiga och börja sitt liv som vuxna. En viktig faktor som studien visade är att skolan är viktig för att främja deras integrering (Ibid, 2001).

4.2 Flykten och att leva i exil

Att leva i exil innefattar flera faser som de EKB som kommer till Sverige går igenom, det är sorg, konfrontation och kris. Angel & Hjern (2004) anser att vid ankomsten till det nya landet kan EKB uppleva sorg över det som hen har förlorat från hemlandet samtidigt som hen måste ta sig an ett nytt språk, kultur och en okänd miljö. Författarna hävdar att samhället kräver att EKB både ska skapa sig en ny tillvaro i för dem en helt ny kontext och på samma gång handskas med minnena från hemlandet, flykten och andra eventuella traumatiska upplevelser (ibid, 2004).

När de ovan nämnda faserna möts, blir konsekvensen sex olika stadier, men för den här studien är det tillräckligt att redovisa fyra av dessa, då de är mest relevanta för studien. Krisförloppet som är en personlig upplevelse och påverkas av personens personlighet, de socioekonomiska förutsättningarna från hemlandet, motivet till flykten samt mottagandet i det nya landet (ibid, 2004).

Den första perioden är krisen som de ensamkommande barnen utsätts för vid ankomsten, flyktingarna kan under den första tiden uppleva en befrielse över att ha överlevt flykten. I den här fasen har barnets ålder ingen betydelse, barnen genomgår en sorgprocess direkt efter ankomsten. Det finns skillnader mellan hur barn och vuxna personer bearbetar sin flykt. De vuxna flyktingarna bearbetar sin flykt genom att tänka förnuftigt, att det inte fanns några andra alternativ än att fly från hemlandet, och kan genom detta tänk välja att glömma bort vissa minnen från hemlandet. När det handlar om EKB, är det signifikanta att barnet på ett tydligt sätt visar sin saknad och behov av det gamla och trygga från hemlandet genom att värna om det bekanta (Angel & Hjern, 2004). Det är viktigt att ha i minne att ”varje individ anländer till Sverige med sin egen speciella historia och med sin personlighet” (ibid, 2004, sid 32).

Angel & Hjern (2004) definierar den andra perioden som överraskningen, och det är då som EKB blir medveten om de krav som det svenska samhället ställer på dem vilket leder till blandade känslor hos ungdomen.

Detta sker samtidigt som de också inser hur obetydlig deras egen förmåga är att infria de högt ställda kraven. Detta är en komplex och svår period där det är många faktorer som måste uppmärksammas bland annat EKBs känsla av hjälplöshet. För att motverka och hindra känslan av maktlöshet försöker individen hitta andra vägar att återfå kontrollen och kunna påverka sin tillvaro.

Detta kan bero på bland annat språksvårigheterna som gör att det är omöjligt att göra sig förstådd och som kan resultera i negativ attityd till det nya landet, då oftast fokus hamnar på den eventuella problematik som finns runt individen. Det är viktigt att EKB får utrymme att bearbeta sin flykt och sina minnen annars kan det leda till svårigheter att lära sig det nya språket men också koncentrationssvårigheter som uppmärksammas i skolan och som kan leda till en negativ inställning till denna. Skolan är den plats där EKB lär sig om kulturen, språket och integreras i samhället (Ibid, 2004).

Den tredje perioden är enligt Angel & Hjern (2004) försonad adaptation vilket betyder att EKB känner sig säker i sin miljö och har integrerats på ett bra sätt. De har en positiv syn på det svenska samhället och kulturen men värnar ändå om sin egen kulturella bakgrund.

Den fjärde perioden kallar Angel & Hjern (2004) kritisk integrering och det handlar om att EKB har funnit sig tillrätta med sin tillvaro i Sverige samtidigt som deras känslor för hemlandet är positiva.

Faktorer av betydelse för att uppnå detta stadium är hur individen hanterar sina tidigare upplevelser, hur gammal individen var när hen anlände till Sverige samt hur det ensamkommande barnet har acklimatiserat sig till Sverige, hittat sin identitet och integrerats i samhället (ibid, 2004).

4.3 De ensamkommande barnens egna önskningar och upplevelser

Thommessen, Corcoran och Todd (2015) har i sin studie studerat EKB från Afghanistan och vilken erfarenhet de har av processen att komma till Sverige. Flera av dessa barn understryker vikten av uppmuntran och socialt stöd från personalen på exempelvis HVB-hem, en nära kontakt till familjehemmet samt att många påpekade att kontakten med den gode mannen och vänner som hade upplevt liknande situationer var viktig under de första åren som EKB i ankomstkommunen. Andra viktiga faktorer är boendet, där ensamkommande barn önskar en långsiktig och stabil lösning (Eide och Hjern, 2013). I deras studie framkom det också en önskan om en stabil person som kan hjälpa till i alla kontakter med myndigheter som exempelvis skolan, hälso- och sjukvård och socialtjänsten. Gustafsson (2015) uttrycker att många ensamkommande barn tycker att det är besvärligt att veta vem som har ansvaret för vad och de upplever att människor runt omkring inte är intresserade, engagerade eller lyssnar på dem. Eide och Hjern (2013) uttrycker att många EKB önskar att få en ansvarig person som kan axla rollen som vårdnadshavare och de menar att det är viktigt att det finns en varaktig och nära relation till den personen för att barnet ska få en chans att nå sin fulla kapacitet.

Fjällhed (2009) har intervjuat flyktingbarn som har kommit till Sverige som har berättat att de upplever att majoriteten av de personer som de har träffat på är motvilliga till att ta emot dem. De menar också att det är svårt att få svenska vänner vilket i sin tur bidrar till isolering och utanförskap. Andra problem som forskaren

lyfter upp är kulturella svårigheter, språk- och skolproblem. Hertz och Lallandes (2017) har gjort en studie där det framkom att EKB är en riskgrupp när det gäller psykisk ohälsa och att den främsta orsaken till detta är att de känner sig ensamma och isolerade och författarna konstaterar att dessa två riskfaktorer kan hämma EKBs liv och utveckling. Kalverboer et al. (2017) har undersökt EKBs uppfattningar om de olika typer av boenden som finns. Studien visade att familjehem var den boendeform som EKB ansåg vara det ultimata boendet. De som bodde på HVB hem ansåg att de saknade kärlek, stöd, vård, rutiner och många kände sig ledsna, ensamma och utestängda från samhället. Författarna skriver vidare att de kände att de fick uppbackning och stöd av sina familjer, familjehemsföräldrar, lärare, gode män, vänner och tränare. Faktorer som var viktiga för att de skulle känna sig tillfreds var att umgås med vänner, ha någon som de kunde lita på och prata med, gå i skolan samt att få uppehållstillstånd så att de kunde slappna av och känna sig trygga.

4.4 Faktorer som har betydelse för integrationen

Anderson (2001) skriver i sin rapport om integration gällande flyktingbarn i Tyskland, där han belyser vikten av skolan, vänskap, familjen som viktiga faktorer men också närområdet som har stor betydelse. Författaren menar att flyktingbarn konfronteras med många utmaningar genom den nya kulturen, det nya språket och de möter samma utmaningar som de vuxna flyktingarna men författaren skriver att de har betydligt lättare att tackla dessa utmaningar eftersom de går i skolan. Lärarna har stort inflytande över EKB eftersom många ser upp till sina lärare. Han beskriver också att boendet har en central roll i den språkliga utvecklingen. Anderson (2001) och Kollis (2006) beskriver båda att EKB bär på hemligheter som handlar om att deras bakgrundsberättelse har direkt inflytande över PUT processen och detta medför att EKB känner stor press att minnas alla detaljer för att inte riskera sitt PUT. Kohlis (2006) belyser i sin studie behovet av att hitta metoder för att ensamkommande barn ska våga öppna sig och fritt berätta för myndigheterna om sin bakgrund och sig själva utan att riskera att få avslag på sin asylansökan. Studien visade att många EKB ljuger och överdriver om sin bakgrund för att öka chanserna att få permanent uppehållstillstånd (PUT). Det visar sig i studien att familjemedlemmar uppmuntrar till detta beteende dels för att öka chanserna att få PUT men också för att inte riskera att familjen som vistas på annan plats hittas (Ibid, 2006). Studien belyser en komplex struktur som är påtvingad de EKB som migrerar (Kohlis, 2006).

En annan intressant artikel är där forskarna Luster, Qin, Bates, Rana & Lee (2001) har gjort en studie på EKB från Sudan och deras integration in i det amerikanska samhället. Det som forskarna vill identifiera i sin studie är vilka individuella skillnader och faktorer som har betydelse för anpassningen till det nya landet. Luster et al. (2001) menar liksom Anderson (2001) att de barn som flyr tillsammans med sina föräldrar givetvis kommer att stöta på bekymmer i form av främmande språk och ny kultur men EKB är känsligare eftersom de inte har sin familj som stöd i den processen. Forskarnas studie visar att ett bra hem kan motverka de svårigheterna och leda till samhörighet för EKB vilket underlättar integrationen till det nya samhället. Ett av skälen till flykten är önskan om ett bättre liv, att kunna utbilda sig vilket har stor inverkan på EKBs motivation till att integreras. Resultatet i studien visade att det går att kombinera det bästa från båda kulturerna

för att få en framgångsrik integration. En annan viktig poäng var att de EKB som endast umgås med personer från den egna kulturen inte acklimatiserar sig lika snabbt (ibid.).

4.5 Brister i mottagandet

Wimelius, M.E., Eriksson, M., Isaksson, J., Ghazinour, M. (2016) har i sin artikel intervjuat de aktörer som är delaktiga i mottagandet av EKB i Sverige. Aktuella personer som arbetar med och har kontakt med målgruppen är exempelvis boendestödjare, socialarbetare och skolpersonal. Syftet med studien var att definiera de brister som finns i integrationsprocessen och ringa in de faktorer som påskyndar EKBs integration. Tidigare undersökningar har visat att EKB är en utsatt målgrupp som är i riskzonen och kan på grund av sin bakgrund och de svårigheter som de stöter på under och efter flykten drabbas av psykisk ohälsa. Viktiga faktorer för att motverka detta är att bland annat att ha en vardag med fasta rutiner, att gå i skolan, aktiv fritid med fysiska inslag. Andra viktiga faktorer som har betydelse är kultur, seder och religionen som skapar samhörighet och känslan att vara del i ett sammanhang.

Resultatet av studien visar att de brister som finns och som försvårar integrationen är ett komplext system, där samarbete mellan de främsta myndighetsaktörerna nästintill är obefintlig, det kan beror på att myndigheterna inte har insyn i varandra arbete. Alla aktörer är överens om att integrationen börjar i skolan, men det som är problematiskt och som skapar distans mellan EKB och svenska elever är att EKBs undervisning av praktiska skäl sker på andra tider och i andra lokaler vilket försvårar naturliga mötet med andra elever (ibid, 2016).

4.6 Kulturmöte

Hessle (2009) har myntat ett begrepp som hon kallar kulturmöte, det är övergången från institutionaliserade kulturmönster till ett annat. Begreppet beskriver de sociokulturella utmaningar som barn och ungdomar tvingas möta när de kommer till Sverige med sina tidigare upplevelser och erfarenheter från sina hemländer. Begreppet är komplext och flertydig, och används enligt Hessel för att förstå vad som händer när EKB kommer med sina tidigare levnadsmönster från ett samhälle där familjen/anhörigas gemensamt ansvarar för personens omsorg, skydd och säkerhet till att när EKB kommer till Sverige möts de av en helt annan samhällsstruktur där samhället är ansvariga för omsorgen, skyddet och säkerheten för alla medborgare. I Sverige är det kommunerna som är ansvarig för individerna, där lärare, socialsekreterare, god man och andra professionella aktörer som ställföreträdare för samhället tillsammans med familjen ska ge stöd till individen så att hen utvecklas och integreras in i samhället (ibid, 2009).

Almqvist & Broberg (2008) beskriver i sin forskning de kulturella skillnader som finns mellan den västerländska individorienterade livsstilen till den livsstil som många EKB kommer från som är icke individorienterad. Det som premieras i det svenska samhället är självständighet, kunna ta egna beslut, förmåga att jobba vilka är viktiga faktorer för att kunna leva i samhället. Idealet som är normen i det svenska samhället är att unga svenskar ska flytta hemifrån och leva sina liv självständigt. Barnen i det svenska samhället få tidig lära sig att klä på sig och äta själva, omgivningen tar hänsyn till barnets egen vilja, konsekvensen av detta blir att

barnen får en stark självtillit som ligger till grund för det individualistiska samhället. Hessle (2009) menar att de EKB som kommer till Sverige har en helt annan bakgrund där de vuxna i större utsträckning hjälper barnen i den dagliga omvårdnaden. De EKB som kommer till Sverige kommer i först hand från Somalia, Irak och Afghanistan, där samhörigheten är viktigast, i den islampräglade kulturen som många EKB kommer ifrån ingår släktingar, barn och föräldrar. Barnen växer upp i ett sammanhang där de vuxna delar på ansvaret för att barnet ska få kärlek och omsorg. De barn som växer upp under dessa omständigheter har många vuxna att vända sig till och får genom det trygghet och en stabil existens (ibid, 2009).

4.7 Socialisering

Forskarna Wallin & Ahlström (2005) skriver i sin uppföljningsstudie där syftet var att få en bild av hur EKBs tillvaro ser ut efter några år efter ankomsten till Sverige. Enligt studien hade flertalet studerat vidare och fått jobb, konsekvensen av detta var att de var självständiga eftersom de tjänade egna pengar och kunde försörja sig. Med jobbet innebar det också att de hade tillskansat sig ett betydande socialt kapital eftersom deras kollegor var svensktalande. Flertalet av respondenterna i studien medgav att livskvalitén hade ökat drastiskt i samband med att språkkunskaperna ökat. Resultatet visade att de knappt hade någon kontakt med svensktalande familjer men att de önskade en bättring, detta för att i första hand få kontakt med personer utanför den egna etniska gruppen och få möjlighet att träna svenskan. Studien visade att EKBs sociala relationer för det mesta består av personer från samma etniska härkomst. Familjehem med samma etniska bakgrund är positivt för EKB eftersom de kan fylla funktionen som en brygga mellan deras tidigare liv och framtiden (ibid.).

4.8 Attityden mot invandrare

Tyskland är det land i Europa som liksom Sverige har tagit emot flest flyktingar under 2015, där ungefär en tredje del var omyndiga, det vill säga under 18 år. Den tyska forskaren Planer (2017) intresserade sig för att undersöka fenomenet, hur attityden var i samhället gentemot invandrare, då specifikt de under 18 år. Det var totalt 2524 individer från 14 år och uppåt som deltog i studien. Resultatet visade att generellt sett var de yngre medborgarna, de med utländsk härkomst och utländska medborgarskap som var positiva till mottagandet av flyktingar. Däremot visade det sig att de som hade ekonomiska svårigheter hade en mera kritisk inställning till flyktingarna. En intressant iakttagelse var att det visade sig att det fanns en diskrepans när det gäller attityd till EKB beroende på vilket land de kom från. Deltagarna i studien var eniga om att de från Afrika och Balkan inte borde få stanna utan skickas tillbaka till sina hemländer, orsaken till detta var attityder av politiska och islamfobiska skäl. Många deltagare i studien var positivt inställda till att flyktingarna måste integreras och de därför ska få gå till skolan för att skapa sig möjligheter att få jobb och bli självständiga. Deltagarna medger att utbildning och kompetens är grunden till integrationen (Plener, 2017).

5 Teorier

För att bättre kunna förstå de faser som EKB tvingas gå igenom när det lämna sitt land och påbörjar integrationsprocessen vid ankomsten till Sverige. För att svara på syftet använder jag mig av tre olika teorier som jag anser vara centrala för min studie.

Den första teorin handlar om social identitet och etnicitet som är av betydelse för integrationsprocessen. Ett annat perspektiv som jag tycker är viktigt att belysa i min studie är KASAM, som handlar om ett salutogent förhållningssätt, där en individs hälsa kan grunda sig i dennes känsla och betydelsen av att känna sammanhang. Det sista temat, empowerment, har samband med hur personen genom sin inneboende styrka och förmåga kan uppnå de mål och drömmar som ungdomen har genom att ta kontroll över sitt eget liv.

5.1 Social identitet

Att skapa sig en identitet är en livslång process som kräver eget initiativ från individen, processen sker på flera plan som överlappar varandra över tiden beroende på situation och tillfälle. Människans identitet handlar om relationer mellan den sociala omgivningen och individer som möts. (Åkerlund, 2014).

Lange och Westin (1981) skriver om begreppet identitet och menar att det kan delas upp i två perspektiv, dels den objektiva identiteten som handlar om hur andra människor definierar och identifierar en individ. Den objektiva identiteten är uppdelad i en personlig och en social identitet. Den personliga identiteten handlar om på vilket sätt personer ser på varandra gällande utmärkande egenskaper. Den sociala identiteten däremot gäller de kategoriserade normerna som gäller i samhället som exempelvis ålder, kön, etnicitet och andra personliga attribut. Dessa båda identiteter har gemensamma nämnare men särskiljer ändå individerna åt genom att de kan ha olika sociala egenskaper.

Jenkins (2014) definition på begreppet social identitet handlar om hur individens identitet skapas i förhållande till hur hans självbild ser ut och med vilka hen kan identifiera sig och känna tillhörighet till. Han menar att kollektivet och individen är ihopkopplade, genom att identitet skapas utifrån vilken/vilka grupp(tillhörigheter som hen identifierar sig med och som bekräftar och ger sitt medgivande till gruppen men det handlar också om hur gruppen särskiljer sig från andra grupper. Det är genom grupp(tillhörigheten som en kategorisering sker vilket får som konsekvens att medlemskapet i en grupp kan resultera i många valmöjligheter men också leda till utfrysning. När Jenkins (2014) resonerar om kollektivet så menar han att man som grupp har en gemensam framtoning och när vi samspråkar med andra blir vi definierade av densamma och det säger också något om oss. Han menar att kollektivet och individen är sammanbundna med varandra, han anser också att beroende av vilka grupper som individen tillhör och på vilket sätt och hur de särskiljer sig från andra grupper har betydelse. Han anser att begreppet social identitet går ut på att identiteten skapas utifrån hur individen lägger märke till vilka hen är lik och vilka som hen skiljer sig från, han hävdar också att identitet är en ständigt pågående process som utvecklas och frodas i ömsesidigt samspel med andra. Jenkins (2014) framhåller att personlighet är något som konstrueras utifrån socialisering med andra människor och därför

hela tiden är under konstruktion där det sker en växelverkan mellan vad individen tycker om sig själv samt vad andra i omgivningen tycker om hen (Jenkins, 2014).

5.2 KASAM

Alla vi människor exponeras någon gång för påfrestningar av olika slag, det kan vara psykiska, fysiska eller/och sociala. Samtliga av de EKU som jag intervjuade hade varit utsatta för olika grader av traumatiska och stressande situationer i sitt hemland och under flykten men också under sin tid i Sverige. Antonovsky (1987) arbetade fram en teori för att tydliggöra och förklara individers motståndskraft, den teorin fick namnet KASAM-känslan av sammanhang. Den viktigaste faktorn är enligt författaren att individen inte ska undvika påfrestningar för att bibehålla sin hälsa utan det handlar också om att lära sig att hantera och tackla sitt liv i både motgång och medgång och att göra det bästa av sin situation. Detta menar författaren går att uppnå genom att skapa en tillvaro som är sammanhängande vilket kan åstadkommas genom att tillvaron görs meningsfull, begriplig och hanterlig. Dessa definitioner är sammankopplade och kan variera i styrka under livet och påverkas beroende på olika händelser och sammanhang.

Begriplighet handlar enligt Antonovsky (1987) om i vilken grad som individen uppfattar de yttre och inre faktorerna som konkreta, logiska och begripliga istället för slumpmässiga, oorganiserade och oförklarliga. En person som har hög begriplighet räknar med stimuli som i framtiden kommer att vara förutsägbara eller/och att de går att förklaras. Exempel på stimuli i min studie som de EKU möter är de livsvillkor och syften som finns på boendet i form av struktur och aktiviteter, men också de omständigheter som de möter i det vardagliga livet. Hanterbarhet rör sig om i vilken grad som man anser att resurserna finns och står till förfogande som en skyddsfaktor mot den stimuli som man blir utsatt för. När det gäller de EKB/EKU i min studie, så kan en resurs vara gode män, kontaktpersonen, vänner eller personalen på stödboendet. En viktig aspekt när det gäller hanterbarhet är att om de EKB/EKU har en hög känsla av hanterbarhet, så kommer de inte att ta på sig rollen och känna sig som ett offer inför de situationer och händelser som uppstår och inte heller känna sig felaktigt behandlad av faktorer som de inte kan styra över. När det gäller meningsfullhet så har det enligt Antonovsky (1987) att göra med motivationen, och på vilket sätt som individen känner engagemang och incitament att vilja satsa på och överkomma de eventuella problem och utmaningar som livet för med sig. Det som blir avgörande för EKB är om de själva upplever att någon viss faktor blir extra viktig för dem och då blir det betydelsefullt ifall de uppfattar denna som meningsfull, hanterbar och begriplig. Författaren hävdar att meningsfullhet inte nödvändigtvis är likställt med tillfredsställelse och glädje, utan att EKB/EKU kan gå till skolan eller till jobbet utan intresse men ändå finna det meningsfullt eftersom det kan hjälpa till att försörja familjen eller leda till en bra utbildning. Teorin är också anpassningsbar utifrån om EKB/EKU upplever att kraven på dem blir obegripliga och ohanterbara, så kan den vara flexibel i den bemärkelsen att livsområdena kan skifta mellan vilka som anses viktiga för hen (Antonovsky, 1987).

Jag anser att KASAM teorin är lämplig att använda i min studie eftersom de ensamkommande barnen har blivit utsatta för påfrestningar och traumatiska situationer under flykten och i ankomsten till Sverige. Jag var

intresserad av att få en uppfattning om de ensamkommande barnens beskrivning av sin tillvaro verkar vara sammanhängande. Varför jag valde att använda KASAM i min analys är därför att jag anser att det finns ett samband mellan erfarenheten av integration och föreställningen av sammanhang i EKBs/EKUs liv.

5.3 Empowerment

Begreppet är både en metod och en teori, syftet är att stötta individen att hitta dennes egna styrkor och resurser och motivera och medvetandegöra hens egen kraft och kapacitet att nå sina mål. Grundsynen i empowerment är den positiva tron på den aktiva människans inneboende förmåga att hen kan och vill uppnå sina mål utifrån att de rätta förhållandena förekommer. Begreppet empowerment handlar om att uppmuntra individerna i grupp eller enskilt, detta för att få igång en utveckling som ska leda till bättre självbild, bättre självförtroende och öka resurserna och kunskaperna (Payne, 2008).

Payne (2014) ger en förklaring till begreppet ”Synen på socialt arbete går ut på att skapa bästa tänkbara välbefinnande för individer, grupper och olika kollektiv i samhället genom att främja och underlätta utveckling och självförverkligande ” (2014, s 43). Målet med empowerment är att öka tryggheten, social rättvisa och jämlikhet och politisk demokrati (Payne, 2008). Tanken med empowerment är att stödja utsatta personer långsiktigt och att utgå från att människor i grunden är aktiva och medvetna om problemet och därutöver vill sitt bästa (Askheim & Starrin, 2007). Payne (2008) menar att det centrala i empowermentteorin är att individen själv har makt över sina beslut och handlingar. Det finns flera tolkningar av begreppet, som alla har det gemensamma syftet att människor ska få de verktyg som hen behöver för att själv kunna tillfredsställa sina egna behov. När det handlar om sociala insatser är syftet att stärka individen genom feedback och uppfostran så att hen kan ta ansvar för sig själv (Payne, 2008).

Professor Starrin (1997) är en av få svenska forskare som reflekterar och skriver om teorin empowerment i sin bok beskriver han två modeller som är varandras motsatser. Den ena har sin grund inom myndighetsutövande av myndigheter och regeringen och benämns paternalistiska modellen, där antas medborgarna vara okunniga och om sitt eget bästa och därför anses de behöva få kunskapen av chefen, lärare i skolan och politiker. Däremot den andra modellen som ursprungligen kommer från folkrörelsen och det civila samhället är empowermentorienterad och kännetecknas av delaktighet, omtanke, människovärde, demokrati och rättvisa. Den modell som utmärker vårt samhälle är den paternalistiska tankemodellen som har funnits i flera tusen år och enligt Starrin (1997) inte kommer att försvinna. Han menar att klyftorna mellan de starka och svaga grupperna i samhället kommer att växa.

Payne (2008) anser att det är viktigt att starta utvecklingen genom olika aktiviteter som kan stärka självbild, öka självförtroendet, färdigheterna och kunskaperna hos EKB. Syftet med den processen är att ingjuta ork och hopp så att de själva kan förändra sina villkor om de placeras i en maktlös och svag ställning. Situationer som påskyndar den processen är gemenskap som präglas av trygghet och tillit.

Syftet med att använda empowerment som teori i min studie var att se om och på vilket sätt som eventuellt de personer som finns runt EKB/EKU har arbetat för att stötta, stärka och stödja deras integration in i samhället på ett bra sätt. Empowerment kan också användas för att förklara och förstå hur man kan jobba med ensamkommande barn för att stärka och hjälpa dem att integreras och bli självständiga individer, men också inte minst att se hur och om de EKB/EKU eventuellt utnyttjar och tillämpar empowerment i sin vardag och i så fall på vilket sätt.

6 Resultat och analys

6.1 Resultatet

Resultatet av intervjuerna kommer att redovisas utifrån de temaområden som har utkristalliserat sig under transkriberingen och kategoriseringen, utifrån de teman som samtliga respondenter har berört och som framträtt med klar tydlighet. Dessa teman är: boendets betydelse, det dagliga livet i samhället, familjen och andra viktiga personer, den inre kraften och respondentens framtidsplaner.

Jag kommer att använda en huvudrubrik, Det sociala sammanhangets betydelse för integrationen, eftersom jag anser att den är talande och sätter ramen för syftet med min studie.

6.2 Analysen

Jag har valt att göra analysen i direkt anslutning till resultatet, därför att jag anser att det underlättar för läsaren som får en direkt bild av vilken/vilka teori/teorier som kan knytas till och förklara det som respondenterna uttrycker under respektive rubrik i resultatet.

6.3 Presentation av respondenterna

Nedan presenteras en kort beskrivning av samtliga respondenter. Alla namn är anonymiserade.

Respondent 1. Ali, är 18 år och han kom till Sverige när han var 16 år från Eritrea. Han har bott på stödboende i ca 10 månader. Benämns R1

Respondent 2. Mustafa, är 19 år och han kom till Sverige från Afghanistan när han var 16 år. Han har bott på stödboende i nästan två år. Benämns R2

Respondent 3. Hamid, är 19 år och han kom till Sverige från Iran när han var 15 år, han har sitt ursprung från Afghanistan. Han har bott på stödboende i fyra månader. Benämns R3

Respondent 4. Kevin är 18 år och han kom till Sverige från Eritrea när han var 16 år. Han har bott på stödboendet i fyra månader. Benämns R4

Respondent 5. Farid är 19 år och kom till Sverige från Afghanistan när han var 15 år. Han har bott på stödboende i två år. Benämns R5

Respondent 6. Ismael är 19 år och kom till Sverige från Somalia när han var 15 år. Han har bott på Stödboende i två år. Benämns R6

6.4 Det sociala sammanhangets betydelse för integrationen

Rubriken är vald utifrån att underrubrikerna nedan alla samverkar och har betydelse för integrationsprocessen.

6.4.1 Boendets betydelse

Samtliga av respondenterna hade bott på olika typer av boenden innan de hamnade på stödboendet. Flera av respondenterna hade bott både i jourhem, familjehem och HVB-hem och deras uppfattning om detta var varierande.

När de beskrev det nuvarande stödboendet så var åsikterna ganska samstämmiga. Samtliga av dem tyckte att det var bättre än att bo på HVB-hem och de menade att de ville få möjligheten att vara självständiga och de gillade inte att andra bestämde över dem. Den känsla som de uttryckte var att just detta var en stor fördel som stödboendet tillgodosåg, att de fick rå sig själva utan inblandning från andra. Flera av respondenterna tog upp regler som ett problem på HVB-hem, som de menade var en hämmande faktor, som bland annat hindrade dem från att träffa vänner närhelst de önskade, speciellt på natten. Många berättade att de av olika anledningar hade svårt att sova på nätterna och att de då ville ha sina vänner nära. På stödboendet kan de ha vänner som sover över, eller gå till sina vänner utan att någon personal lägger sig i, alla får sköta sitt eget hushåll, ta ansvar för sina egna liv, handla mat, städa och tvätta sina egna kläder. En respondent uttryckte det så här:

”Nu kan jag t.ex. laga mat själv och bestämma vad jag ska äta, det kan man inte på HVB boendet. På natten kan jag gå hem till min kompis och på morgonen finns det ingen person som kommer och knackar på.” (R2)

Samtliga av de tillfrågade ungdomarna var mycket positiva till att bo på stödboende. De menade att det hade större frihet och kunde sköta sig själva. På stödboendet har alla ungdomar egna rum som de kan låsa. De allmänna utrymmena är dock för alla, vardagsrum, kök och badrum. Det finns såklart också vissa negativa aspekter av att bo på stödboende, ingen har valt att bo med den andra, utan det är socialtjänsten som bestämmer vilka som ska bo på ett visst ställe. Platserna tillsätts utifrån ledighetsprincipen, det vill säga när det blir en ledig plats, så blir den erbjuden en ungdom som socialtjänsten anser är mogen att flytta till ett stödboende. Den gemensamma nämnaren för de som bor på stödboende är att alla har kommit som EKB från olika länder och med olika kulturell bakgrund. Det framkom under intervjun att de som kom från samma ursprungsland umgicks, lagade mat och gjorde saker tillsammans, i de fall de bodde på samma boende.

En negativ synpunkt som två av respondenterna uppger är bristen på personal, de kommer endast till stödboendet några gånger per vecka och deras uppgift är då att se till att alla mår bra, att det är städlat, att alla sköter sig samt att de ska hjälpa till om någon har något problem.

”Ja, det finns negativa saker, förut jag hade bra kontakt med personalen, jag hade bra personer som jobbade på det förra boendet, men det finns inte på detta boende. Nu har jag mindre kontakt med personalen, det känns som om de inte vill hjälpa till, man får själv hitta jobb och sånt.” (R1)

R2 berättar att han vill ha hjälp av personalen att hitta jobb. Flera av respondenterna uttrycker att det är svårt för EKB/EKU att hitta jobb och annan sysselsättning, de behöver hjälp från personalen på boendet. R2 menar att personalen inte lyssnar eller förstår, personalen säger till de boende att ni kan komma till oss om ni behöver hjälp med till exempel läxor. Han ville inte fortsätta i gymnasiet, utan R2 var tydlig med att han behöver hjälp att hitta jobb för att tjäna pengar.

”Dom säger att du kan komma till oss med läxor, men jag har ett mål och jag går inte så mycket till dom med läxor, jag skulle vara hjälpt om dom hittade nått jobb till mig. För jag ska inte fortsätta gymnasiet, jag ska börja med någon praktik någonstans.” (R2)

Respondent R6, menar att han får den hjälp han behöver från personalen. Hjälpen är dock begränsad till ca fyra timmar i veckan, vilket är en stor skillnad mellan HVB-hem och stödboendet, men han menar också att han klarar sig bra själv, han anser att han är tillräckligt självständig. Han tycker att det funkar bra på stödboendet och med de personer som han bor tillsammans med.

”På mitt boende är vi tre stycken som bor tillsammans, vi har en bra relation med våra egna regler, vi delar upp varje vecka när vi städar och tvättar och lagar mat tillsammans.” (R6)

Ibland kan det uppstå konflikter på boendet, när vissa inte sköter sin städning eller tar hem vänner som för liv, det upplevs då störande för de andra som bor där. De flesta respondenter upplevde att det kan bli påfrestningar när man bor med andra personer.

”Det är bra, dom är coola, men ibland när man mår dåligt är det svårt, dom skriker ibland, och då är det svårt. Ibland vill man inte vara tillsamman med någon person, man vill vara ensam, men det går inte när man bor så många tillsammans.” (R3)

Flera av de respondenter som kom från Afghanistan och som bodde ihop med ungdomar som hade annan härkomst, upplevde att de inte har något gemensamt med dem. De gillar inte deras mat och upplever att de är slarviga med städningen av de allmänna utrymmena. En respondent uttryckte att det är viktigt att det är välstädat och fint.

”Det är lite konstigt att bo tillsammans med andra, och det blir tjafs med dom varje eller varannan dag, om städning, diskning eller så. Om de inte tar hand om huset blir jag lite sur och tjafsar med dom om detta.” (R2)

Han menar att de plockar undan och städar, men att det blir samma sak dagen efter, han är trött på att alltid vara den som säger till. En annan respondent berättar att det är kaos på hans boende, det är inget som funkar längre, ingen gör något längre, han säger själva att han inte orkar diska och städa 1–1.5 timmer varje dag. Den allmänna uppfattningen om detta var att det finns både för och nackdelar med att bo på stödboende.

Något som samtliga respondenter var rörande överens om, förutom en av respondenterna, var att de ville ha egna lägenheter. Att det var svårt att bo med andra personer. En av respondenterna var tydligt med att han

ville ha egen lägenhet eftersom han menade att det var svårt att läras sig svenska när han bodde med andra afghaner.

”Jag vill ha en lägenhet för jag måste tänka på min framtid, jag kan inte fokusera hemma, det är många afghaner där jag bor och jag vill kunna fokusera på mitt språk, och det är svårt där jag bor eftersom det finns många afghaner.” (R3)

En annan respondent var av samma uppfattning, han menade att om han fick en egen lägenhet skulle det hjälpa honom att bli självständig.

”Om det finns en ledig lägenhet så vill jag ha den, jag vill bo ensam, bara mitt hem. Tre av mina kompisar bor fortfarande på HVB-hem, de vill också ha egen lägenhet för de vill också bli självständiga.” (R4)

R5 som var av en annan åsikt menade att det är viktigt för ensamkommande ungdomar att bo på stödboende under processen att bli självständig, han hade märkt att de som bodde i en egen lägenhet tappade bort svenskan, eftersom de bara umgicks med kompisar som pratar samma språk.

”Dom hjälper dig så att du ska bli självständig. Det var ett stort steg för mig! Jag rekommenderar andra grabbar som ska skaffa nytt boende att de ska söka till ett stort boende, där det bor många. För jag har märkt att de som får egna lägenheter tappar det svenska språket då de bor själva och bjuder in kompisar som talar samma språk som sig själv, men bor man flera tvingas man att tala svenska.” (R5)

Samtliga av ungdomarna som bor på stödboende är positiva till själva boendeformen även om det så klart finns vissa negativa aspekter med denna boendeform. Det framkom under intervjuerna att det lätt uppstår konflikter, grunden till detta är att de alla är så olika som individer men också beroende på ursprung och kulturella skillnader.

6.4.2 Analysen av boendets betydelse

Samtliga av ungdomarna är positiva till själva boendeformen stödboende även om det så klart finns vissa negativa aspekter med denna boendeform. Det framkom under intervjuerna att det lätt uppstår konflikter, grunden till detta är att de alla är så olika som individer men också beroende på ursprung och kulturella skillnader utifrån vad Angel & Hjern (2004) beskrivit i period 3 i exil- och flyktingprocessen. Jag tänker att det inte är konstigt att det uppstår konflikter, de är ungdomar med olika viljor, de har alla olika mål med sina liv. De är inte mer annorlunda än vad svenska ungdomar är i den åldern. Den reflektion som direkt kommer till mig är att den tillsättning av lediga platser som sker utifrån ledighetsprincipen av socialtjänsten har en oerhört stor betydelse för de berörda individerna. Då de personer som kommer i åtanke för en inplacering oftast har minst ett par års erfarenhet av boende i andra former efter sin ankomst, kommer individen att via det nya boendet få en naturlig självständighetsutveckling via den mognadsprocess personen ifråga befinner sig i, och denna

process får inte störas utan bör byggas på av visad respekt, förståelse och välkomnande in i den nya boendegrupperingen av de övriga personerna i boendet allt i enlighet med den fjärde perioden i exil- och flyktingprocessen Angel & Hjern (2004) och teorin social identitet Jenkins (2014). Med det i åtanke så inser man hur viktig funktion dels kontaktpersonen för den potentiellt nya boende och den personal som är ansvariga för det tilltänkta boendet har så att de via sin personkännedom kan ge råd/avgöra huruvida den nya boende skulle kunna komma att fungera ihop med de befintligt boendepersonerna.

6.5 Betydelsen av det dagliga livet i samhället

När respondenten beskrev sitt dagliga liv så hamnade fokus på jobb, ekonomin och skolan. När det handlar om ekonomin så hade alla samma åsikt, att de får för lite pengar. De pengar som de får anser de är för lite i förhållande till vad det ska räcka till. Respondenterna berättar att de får ca 4000 kr/månad som ska räcka till mat, kläder, busskort, internet och andra förbrukningsvaror. Några av respondenterna berättar att de måste hjälpa till att försörja sina familjer och att de skickar pengar till dem regelbundet. En respondent berättar att han måste försörja sin afghanska familj som bor i Iran och han berättar att han känner en stor press från dem. Han har fått låna pengar av kompisar för att kunna hjälpa till och det skapar en stor press på respondenten som då måste jobba extra för att tjäna ihop pengar för att kunna betala av lånet.

”Ja, jag lånat pengar, och jag har jobbat också. Typ 20 000 kr har jag skickat till min familj, min syster var sjuk och dom behövde mycket pengar. Den här sommaren skulle en av mina syskon gifta sig med nån person och då behövde de pengar.” (R2)

En annan respondent berättar att hans familj har problem att försörja sig i sitt hemland, då är svårt att hitta jobb och hans familj är fattig, han känner sig tvungen att hjälpa dem. Vilket gör att han känner sig splittrad då han får spara av sina pengar som han får för att kunna skicka hem pengar. Han berättar att det är jättesvårt att få tag på extrajobb samtidigt som han måste klara av skolan.

”För att du vet att många invandrare som kommer till Sverige, dom har mycket problem i sitt hemland, du vet att ekonomin är så låg i andra länder och min familj behöver mycket hjälp av mig.” R6

Alla respondenter, berättade att de går i skolan på dagarna, kommer hem, gör sina läxor, träffar vänner, äter mat och går och lägger sig. Rutiner som är ungefär samma för alla ungdomar i den åldern. När det handlar om skolan, så är uppfattningarna olika. Några respondenter tycker att skolan är jätteviktig medan några andra tar ganska lätt på skolan. De som är ambitiösa berättar att de pluggar mycket och jobbar hårt med att göra sina läxor.

6.5.1 Analysen av det dagliga livet i samhället

Alla respondenter uttryckte oro för sina familjer. Skillnaden var att de som hade regelbunden kontakt med sina familjer supporterade dem med pengar medan andra menade att de inte kunde göra så mycket åt situationen. Båda dessa yttringar kan finna grund i teorin KASAM enligt Antonovsky (1987) att individen inte ska

undvika påfrestningar för att bibehålla sin hälsa utan det handlar också om att lära sig att hantera och tackla sitt liv i både motgång och medgång, att göra det bästa av sin situation.

6.6 Framtidsplaner

Samtliga av respondenterna uttryckte att de var nöjda med sitt liv i Sverige. Detta visar sig genom att samtliga av respondenterna hade framtidsplaner av varierande karaktär. Flera ville utbilda sig på högskolan och universitet medan några andra kände press över att skaffa jobb och tjäna pengar, detta av två anledningar; dels för att de måste skicka hem pengar till familjen men också för att de inte får bo kvar på stödboendet efter att de fyllt 21 år. De upplever det som stressande att hitta ett eget boende och bli självförsörjande. Samtliga av respondenterna hade framtidsplaner, det var alla målinriktade och flera av dem pluggande redan det de ville, medan andra visste vad de jobbade emot. Flera av respondenterna ville utbilda sig praktiskt. Bland de yrken som dessa respondenter strävade mot finns bilmekaniker, snickare, tandläkare och sjuksköterska. En pluggade på en teknisk skola och en respondent var inte helt säker på vad han ville plugga.

”Det är oklart. Plugga vidare eller inte. Jag vill inte vara undersköterska, jag vill plugga vidare. Om jag hittar någon möjlighet kommer jag att plugga vidare till sjuksköterska.” R3

Den respondent som ville plugga till tandläkare, var mycket målinriktad, han berättade att han måste klara av grundskolan först och sedan läsa på gymnasiet, för att kunna söka vidare. Han säger att han gillar skolan jättemycket. När han bodde i Eritrea så gick han i skolan där.

”Jag pluggar in grundskolan. Sen efter att jag är klar med gymnasiet så kan jag söka vidare.” R4

Alla respondenter uttryckte en önskan om att de ville bli självförsörjande, de ville göra någon med sina liv, utbilda sig. De uttryckte också en oro kring sin boendesituation, att de var tvungna att etablera sig, antingen med jobba eller med studier, så att de kunde hitta ett boende när de inte längre fick bo kvar på stödboendet.

6.6.1 Analysen av framtidsplaner

Alla respondenter, berättade att de går i skolan på dagarna, kommer hem gör sina läxor, träffar vänner, äter mat och går och lägger sig. Rutiner som är ungefär samma för alla ungdomar i den åldern. När det handlar om skolan, så är uppfattningarna olika, några respondenter tycker att skolan är jätteviktig, medan några andra tar ganska lätt på skolan. De som är ambitiösa berättar att de pluggar mycket och jobbar hårt med att göra sina läxor, vilket överensstämmer med teorin KASAM enligt Antonovsky (1987) att individen känner engagemang och incitament att vilja satsa på och överkomma de eventuella problem och utmaningar som livet för med sig.

6.7 Den inre kraften

Under den här rubriken samlar jag de synpunkter som respondenterna hade om varför de hamnade i Sverige, hur de upplever det svenska samhället och vilka skillnaderna är från respektive hemland. Har de förändrats något sedan de kom till Sverige, och i så fall hur. Några av respondenterna hade under flykten hört att det var

bra i Sverige medan några andra inte hade hört eller visste något alls om Sverige innan de kom hit. En respondent berättade att han hade hört att Sverige var ett bra land, och den informationen fick han först när han kom till Italien:

”När jag först kom till Italien, jag träffade några killar som berättade att det är bättre att ni åker till Tyskland, Sverige eller Norge, inte Italien, för i de andra länderna kommer du att få gå i skolan och det finns jobb där.” R2

R1 säger att han tycker om Sverige, han ville inte komma till något annat land. Han säger att allt är bra i Sverige. Han säger att det inte är fred i Eritrea vilket det är i Sverige. På frågan varför han inte tyckte om något annat land, svarade han:

”Nej, jag inte tycka om Norge, jag inte tycka om Denmark. Jag tycker om Sverige, jag ville bara komma till Sverige. Allt är bra här.” R1

De var alla samstämmiga i att det var bra i Sverige, det var dock flera fenomen som de upplevde som konstiga när de kom hit, deras och den svenska kulturen var som natt och dag. På frågan om det var svårt att komma till Sverige, så fick jag olika svar.

”Nej, det finns ingenting! Om du säger att det här är svårt, så kan du ingenting, du får inte tänka så.” R4

Samma respondent berättar att hans mamma lärde honom att laga mat och tvätta sina kläder i Eritrea. Han säger att han själv har lärt sig hur saker fungerar i Sverige genom att titta på hur andra personer gör, det är ingen som har hjälpt honom med det. Han har ett positivt synsätt på sitt liv och berättar att hans vänner är viktiga för honom, de kommer alla från samma land och stad i Eritrea. Han träffar dem på fritiden och spelar fotboll, dricker te eller något annat, alla hans vänner bor i samma kommun. Han berättar att den största skillnaden mellan Sverige och Eritrea är:

” I Eritrea kan du inte resa till andra städer, men det kan du göra här, du är fri här!” R4

En annan respondent berättar om sin upplevelse av att komma till Sverige. Han menade att han tyckte att det var konstigt första gången han kom hem till en kompis lärare och upptäckte att hennes man diskade och plockade undan.

”Jag var hos min kompis lärare och fikade, och då kom hennes man och diskade och plockade undan, det kändes konstigt! Och i Afghanistan får exempelvis inte kvinnor gå ut och så. De flesta tjejer får inte gå i skolan. Som sagt allting är tvärtom.” R3

Han berättar vidare att det inte gäller hans mamma eftersom hon är gammal, han menar att det då är ok att gå ut själv. Han pratar också vidare om att i Afghanistan äger män sina kvinnor, så är det ju inte i Sverige.

Ett villkor för att få bo på stödboendet är att alla ungdomar är självständiga och själva bland annat lagar sin mat och diskar. När vi pratar om det, så säger R3 att man får ju anpassa sig.

”Ja i och med att man lever i ett samhälle där alla tror på att det är rätt så anpassar man sig och lever med det, och börjar tycka att det är rätt. Som jag känner nu, man kan inte äga någon människa, det gör man i Afghanistan, män äger kvinnor, det har blivit så, eller det är så!” R3

Samma respondent berättar vidare att han tycker att det är konstigt i Sverige, för här betalar alla för sig själv. Han berättar att i Afghanistan, turades han och hans kompisar om att betala.

”Ja, när jag går ut med några kompisar alla betalar var och en för sig själv! Det är lite konstigt!” R3

R6 berättar att han är van att anpassa sig efter olika situationer. Han brukade jobba i hemlandet när han var 10 år. Han berättar att hans familj inte har någonting i hemlandet. När han kom till Sverige hade han ingenting, inga pengar, ingenstans att sova. Han flydde från allt för att komma hit. Idag skickar han hem pengar när han kan, för att hjälpa sin familj. Den största förändringen som har hänt är att han idag inte behöver känna sig orolig över och behöver tänka på var han ska sova etc.

”Personligen har jag det bra, behöver inte tänka på var jag ska sova eller hur jag ska kunna överleva.” R6

R5, berättar att han kämpar och har kämpat jättemycket sedan han kom till Sverige. Det han har lärt sig har han själv fått ta reda på, genom kompisar i skolan eller genom att fråga sin lärare. Han har precis tagit körkort som han har bekostat själv med hjälp av sparpengar och lite lån från vänner.

”Alltså mina kompisar har varit här nästan 2–3 år längre än mig. Ibland är de faktiskt avundsjuka. Vi har varit här i 5–6 år och har inte körkort, och kan inte språket. Du har varit här i 3 år och ska snart sluta skolan...men jag kämpade mycket.” R5

R2 berättar att han har förändrats ganska mycket sedan han kom till Sverige. Han är mycket lugnare nu och han medger att han har fått lov att ändra sig efter de regler som finns här. Han upplever att Sverige är ett bättre land, det finns frihet här på ett helt annat sätt än vad det var i Iran, där han bodde innan han kom till Sverige.

”Nej, jag har fått ändra mig, det finns så mycket regler och man måste anpassa sig, men jag är lugnare, men inte lika glad som första året, I Iran hade jag så mycket problem och var arg, men nu är jag mycket lugnare. Det är bättre för mig! Du vet religion också, i Iran så skulle alla vara likadana vad det gäller islam, och alla pratade om religion, men här är det friare.” R2

6.7.1 Analysen av den inre kraften

Samtliga respondenter angav att de var mycket glada och nöjda för att de kommit till Sverige, och att de hade blivit tilldelat boende sedan fått börja skolan och därigenom fått kunskapen och den nödvändiga grunden att lära sig det svenska språket och få kunskap om hur det svenska samhället fungerar. Allt detta är som taget ur

målet med teorin empowerment vilken är att öka tryggheten, social rättvisa och jämlikhet och politisk demokrati (Payne, 2008). Målsättningen med den utbildning som erbjuds de ensamkommande överensstämmer också mycket väl med teorin social identitet, Jenkins (2014). Utbildningen har ju som mål att eleverna ska kunna integreras i det svenska samhället och få rätt förutsättningar inför framtiden via fortsatta studier och jobb så att individerna hittar sitt sociala sammanhang. Att deras berättelser, upplevelser, åsikter och erfarenheter sedan varierar är ju inte mer än naturligt, då det är sex olika personer från tre olika länder, alla med olika grundförutsättningar som jag har intervjuat.

6.8 Betydelsen av familjen och andra viktiga personer

Respondenterna hade olika upplevelser och delade inte samma åsikter om betydelsen och vikten av sin familj i hemlandet. De som nämnde sina familjer i sina hemländer kände sig ansvarig för dem. De hjälpte sina familjer med ekonomiskt stöd. Några av ungdomarna hade ingen kontakt alls med sina familjer och de visste inte ens var de befann sig. Bland andra viktiga personer som hade och har betydelse för respondenterna nämndes lärare, utsedda kontaktpersoner och god man som haft stor betydelse för dem. Några av respondenterna berättade att flera av deras vänner hade med sig sin familj när de kom till Sverige eller också hade familjen fått ansluta genom familjeåterförening. De menade att de ungdomarna hade det så mycket lättare och ett bättre liv för de behöver inte tänka på och oroa sig för sin familj utan de kan koncentrera sig på det som är viktigt.

”Du vet när jag ska koncentrera mig på mina uppgifter, hemma hjälpte min mamma mig, och nu får jag klara mig själv, men jag tänker på de hela tiden, hur klarar dom sig? Och jag tänker bara på jobb inte skolan. Om min mamma hade varit här skulle jag kunnat fokusera mig på mina uppgifter i skolan, och jag hade inte behövt vara ledsen.” R5

Även om en respondent uttrycker saknad, oro och ledsamhet över sin familj så berättar ungdomen att han visste att det skulle bli svårt att komma till ett helt nytt land men att han nu ändå kan hjälpa sin familj, vilket han inte kunde förut.

”Jag visste att det skulle bli ett svårt liv när jag åkte. Det var svårt, men nu är det bättre för om jag var i hemlandet så skulle jag inte kunna hjälpa min familj. Du vet jag är från Afghanistan men vi bodde i Iran, och i Iran så fanns det så mycket rasister mot afghaner.”R2

Alla respondenter är tydliga med att de har vänner som finns där som ett stöd, både ekonomiskt men framför allt känslomässigt, de umgås mest med andra ungdomar som liksom dem har kommit som ensamkommande barn. De säger att det är svårt att träffa svenska ungdomar. En av respondenterna säger att han brukar träffa en svensk kille i skolan.

”Jag har en svensk klasskamrat, vi pratar och skojar i skolan, men inte på fritiden.” R6

R1 berättar att hans familj bor i Eritrea, hans båda föräldrar lever, men de har inte så mycket kontakt med varandra. Tyvärr så kan de inte komma till Sverige, eftersom han är över 18 år. Han berättar att hans bästa

vän bor i Tumba, de kom tillsammans till Sverige. De träffas på helgerna, men han har även en vän som bor på samma boende och de hjälps åt med både matlagning och läxor.

”Ah, min kompis vi kom tillsammans till Sverige, han bor i Tumba. Ja, jag träffar han på helgerna. Lördag och söndag.” R1

R3 berättar att hans familj som består av mamma och lillebror, kan men inte vill komma till Sverige, vilket han självklart är ledsen för men han säger att han inte kan göra något åt det. Han berättar dock att han har en kompis som kom till Sverige med sin familj, och att han umgås mycket med sin kompis och att han alltid är välkommen hem till sin kompis och hans familj. Han säger att de är trevliga och att han känner det som om att de är hans familj också.

”Ja, dom bor här på ett så kallat familjehus, och jag är alltid välkommen dit, och jag har varit där många gånger. Dom är väldigt trevliga, och när jag går dit känner jag att det som att dom är min familj.” R3

6.8.1 Analysen av betydelsen av familjen och andra viktiga personer

I teorin exil- och flyktingprocessen Angel & Hjern (2004) framgår det tydligt att det är av allra största vikt att man skall tillåta sig att uppleva sorg över det som man har förlorat från hemlandet samtidigt som man måste ta sig an ett nytt språk, möta en ny kultur och etablera sig i en från början okänd miljö. För ett ensamkommande barn kan de övriga personer som bor på samma stödboende tillsammans med boendets personal, individernas respektive kontaktperson, lärare och andra elever i skolan samt övriga vänner med eventuell medföljande familjer fungera som ditt allra närmsta stöd. I teorin social etnicitet sägs att individens erfarenhet och upplevelse av att vara en del i ett sammanhang är viktig (Almqvist, 2006), och det är därför beklämmande att respondenterna ger en entydig bild av att de alla antingen inte alls har någon svensk vän eller som bäst någon enstaka.

7 Diskussion och slutsats

I detta avsnitt avser jag att föra en diskussion runt bland annat metoden, resultatet och slutsatserna

7.1 Metoddiskussion

Det som utmärker uppsatsens val av metod, var att en kvalitativ studie utgår ifrån respondenternas personliga upplevelser, detta leder till att fokuset hamnar på att försöka förstå snarare än att förklara. Eftersom samtliga av respondenterna inte hade svenska som modersmål, men att intervjuerna genomfördes på svenska utan tolk, så kan det finnas risk för missförstånd i tolkningen. En annan aspekt ligger i svårigheten att sälla i materialet, det vill säga den tillgängliga litteraturen, rapporter och artiklar som finns inom ämnet EKB/EKU, vad är relevant och intressant att använda i min studie? En annan kritisk reflektion som jag funderat mycket på är, hur stor roll som den valda referenslitteratur har haft för inverkan, styrt och påverkat de faktorer som ligger till grund för min studie, har jag undermedvetet valt material som jag fann lämpligt för att få belägg för min studie?

Jag är medveten om att de valda teorierna också kan ha påverkat mitt resultat av analysen, detta skulle kunna leda till studien med andra teorier skulle kunna få ett helt annat resultat där andra fenomen gällande integration skulle betonas.

Kvantitativ metod skulle kunna vara ett alternativ för att nå en större grupp av individer som bor på stödboende, men nackdelen är att det är svårt att få en djupare kunskap om deras egna åsikter.

7.2 Resultatdiskussion

Syftet med studien var att undersöka och förstå de faktorer som kan ha betydelse för hur EKB/EKU som bor på stödboende integreras in i det svenska samhället och om i vilken utsträckning boendeformen har relevans i den processen.

Resultatet visar att för många av respondenterna hade boendeformen ingen direkt betydelse, eftersom de flesta hade varit i Sverige ganska länge och de redan hade påbörjat sin integration och hunnit skaffat sig en identitet i samhället.

En risk som kan finnas med resultat är att respondenterna inte svarade helt sanningsenligt, de kan ha svarat utifrån vad de trodde att jag förväntade mig, de kanske var mera positiva än vad de egentligen kände.

7.3 Slutsats

Syftet med studien var att undersöka och förstå de faktorer som kan ha haft betydelse för hur EKV som bor på stödboende integreras in i det svenska samhället och i vilken utsträckning boendeformen har relevans i den processen.

Utifrån syftet formulerades tre frågeställningar vilka denna uppsats har som avsikt att svara på.

De efterföljande intervjuerna påvisade att de respondenter jag hade förmånen att få träffa redan hade nått långt rent utbildningsmässigt vad det gäller språkutbildning i svenska och även vad det gäller integrationen in i samhället. Det var ett unisont uttryck att denna boendeform var mycket uppskattad, då graden av självständighet både förutsätts och förväntas av den boende. Denna självständighet uppskattades av samtliga, och möjligheten att stänga om sig och rå om sig själv uppfattar jag som ett uttryck för den mognad dessa personer nått.

Den första frågeställningen: Hur ser integrationsprocessen ser ut för EKB/EKU som bor på stödboende? Samtliga respondenter i min studie har bott på olika former av boenden innan de hamnade på stödboendet, deras upplevelser var samstämmiga att de upplevde en större frihet och att de kunde sköta sig själva. Flera EKB/EKU sa att de redan innan de hamnade på stödboendet hade påbörjat sin integrationsprocess in i det svenska samhället. En respondents åsikt var att det är bättre att bo på stödboende än i en egen lägenhet, då han på stödboendet var tvungen att prata svenska med de andra EKB/EKU, annars är det lätt att bara träffa och umgås med andra EKB/EKU som kommer från samma land.

Den andra frågeställningen: Vilka insatser, funktioner och aktörer är viktiga för EKB/EKU som bor på stödboende och på vilket sätt kan de bidra och underlätta socialisationsprocessen in i samhället?

Individer som är viktiga för EKB/EKU och hur dessa kan bidra och underlätta socialisationsprocessen in i samhället visar på att det är flera, professionella aktörer, klasskompisar, andra personer på samma boende, pedagoger i skolan, kontaktpersoner, gode män eller andra vuxna som EKB/EKU kommer i kontakt med. Ur EKBs/EKUs perspektiv så kan det också vara andra EKB/EKU som vanligtvis kommer från samma ursprungsland som de själva som anses vara viktiga personer. Personalen på det befintliga stödboendet anses generellt inte finnas tillgängliga i den utsträckning som respondenterna önskar eller som det uttalande behovet påvisar.

Denna studie visar att de insatser som har haft betydelse för EKB/EKU inlets innan de hamnade på stödboendet, vilket påvisar att stödboendets funktion har en roll att utveckla och vidmakthålla den struktur som redan finns uppbyggd runt EKB/EKU. Studien visar även att det är viktigt att det fortsatt finns ett stort behov av vägledning kring framtida studier och yrkesvägledning in i arbetslivet.

8 Egna reflektioner och förslag på framtida forskning

8.1 Egna reflektioner

Ett råd gällande boendets betydelse: Det är av allra största vikt att kontaktpersonen för den person som ska placeras i ett stödboende har en djup dialog med den personal som är ansvarig för det tilltänkta boendet med förutsättningen att personalen lärt känna de befintligt boende personerna väl och känner till deras personligheter, kulturella förutsättningar och bakgrund. Om man sedan gör bedömningen att dessa personer kommer att kunna fungera tillsammans med den person som är tänkt att flytta till boendet har man en god förutsättning för ett fortsatt fungerande stödboende. En annan reflektion som jag fått via de intervjuer jag har gjort är att de boendes psykiska hälsa och planering av framtiden beror på socialtjänstens förmåga att kommunicera förutsättningar och eventuella nya händelser i så god tid det bara går, då osäkerhetsfaktorn är en väsentlig del i deras livssituation.

Det är stor skillnad på förutsättningarna för de EKU som känner att de har ett ansvar att skicka pengar till sin familj, det är viktigt att de kan få en dräglig tillvaro. Den direkta reflektionen jag har fått ifrån de intervjuer som jag har genomfört är att dessa personer har en utökad stressfaktor på grund av att de får en lägre egen budget per månad på grund av finansieringen av familjens överlevnad. Dessutom hade dessa individer uttryckligen en mycket lägre grad av ambition att lägga ner det engagemang och den tid som behövs för att kunna klara sina studier. Det ger per automatik dessa personer en uppförsbacke på grund av att de har ett kulturellt arv som för dem som individer blir ett ok och kan komma att medföra att deras framtida studier och liv kan bli negativt drabbat, samt det kan leda till att deras inneboende potential inte kan komma till full blom. På lång sikt kan detta få konsekvenser för samhället i stort, då delar av de EKU inte kommer att kunna

bidra till det svenska samhället i samma utsträckning som EKU som har kunnat utbilda, acklimatisera och integrera sig in i det svenska samhället på rätt sätt.

En reflektion gällande teorin empowerment som jag delvis har använt i mitt analysarbete, är att den teorin inte tar hänsyn till de religiösa, kulturella och sociala arv som de EKB/EKU har som kommer hit. Detta innebär att den teorin är väldigt svår att applicera på dagens rådande flyktingsituation där merparten av de individer som kommer har en muslimsk tro och ett socialt och kulturellt arv som går stick i stäv med det individbaserade tänket som delar av denna teori baseras på. För att förtydliga min kritiska syn på teorin i detta sammanhang så vill jag belysa ett exempel. En av respondenterna betonade starkt att hans egna krav på sig själv att supportera sin familjs ekonomi har haft den konsekvensen att han måste jobba för att kunna försörja både sig själv och familjen. De direkta konsekvenserna detta medför är att hans ambitioner och möjligheter att fullfölja det skolarbete som åläggs honom knappast kommer att förverkligas eller åtminstone förlängas eller resultera i mycket svaga betyg. Konsekvensen det medför för hans personliga del är rätt uppenbar bland annat svårt att koncentrera sig på vidare studier.

8.2 Förslag på framtida forskning

Ett förslag är att göra en jämförande kvalitativ undersökning med personal som arbetar på stödboenden för att fånga in deras uppfattning om rollerna som aktörerna har, det vill säga de EKU och personalen och därmed få material att jämföra med. Det skulle också vara av stort intresse att få genomföra en kvantitativ undersökning i form av en enkät riktad till bredare grupp av EKU som bor på stödboende och använda dessa resultat för att göra en fokusgruppsintervju, där intressanta iakttagelser kan göras, det skulle också vara intressant att göra en observationsstudie på ett boende och/eller i skolmiljön ”vara flugan på väggen” för att se hur det ser ut i verkligheten. Med en bättre kännedom om stödboende som boendeform finns det förutsättningar till jämförbara analyser mellan de olika boendetyperna som kan erbjudas de ensamkommande barnen.

9 Referenslista

9.1 Litteratur

Almqvist, K. (2006). Identitet och etnicitet. I. Ungdomar och identitet. Frisé, A., Hwang, P. (red.), s. 79–109. Stockholm: Natur och Kultur.

Al-Sudany, R. (2016). Psykisk ohälsa hos ensamkommande flyktingbarn. Borås: Recito Förlag.

Askheim, O-P & Starrin, B. (2007). Empowerment, olika infallsvinklar i empowerment i teori och praktik. I Askheim, O-P & Starrin, B. (red), sid 18–32. Malmö: Gleerup.

Brunnberg, E., Borg, RM., & Fridström, C. (2012). Ensamkommande barn: En forskningsöversikt. Lund: Studentlitteratur

Brunnberg, E. (2015). Migration och etnicitet: Perspektiv på ett mångkulturellt Sverige. Darvishpour, M. & Westin, C. (Red.), s 219-246. Lund: Studentlitteratur.

Beckman, L. (2011). Den rimliga integrationen. Dialogos: Stockholm.

Bryman, A. (2011). Samhällsvetenskapliga metoder. (2., [rev.] uppl.) Malmö: Liber.

Canow, I. (2016). Möt mig där jag är: En bok om bemötandet av ensamkommande ungdomar. Stockholm: Skyddsvärnet.

Dalen, M. (2008). Intervju som metod. Malmö: Gleerups utbildning.

Ek, I & Hansson, T. (2016). God man för ensamkommande flyktingbarn: en vägledning. Näsviken: Björn Lundén Information AB.

Eriksen, T.H. (1998). Etnicitet och nationalism. Nora: Nya Doxa.

Esaiasson, P., Gilljam, M., Oscarsson, H., & Wängnerud, L. (2012). Metodpraktikan: Konsten att studera samhälle, individ och marknad. Stockholm: Norstedts Juridik.

Franzen, CE. (2005). Att bryta upp och byta land. Stockholm: Natur och Kultur.

Fälldin, K., Strand, G. (2010). Ensamkommande barn och ungdomar: En praktisk handbok och flyktingbarn. Stockholm: Natur och Kultur.

Gillham, B. (2008). Forskningsintervjun: Tekniker och genomförande. Malmö: Studentlitteratur.

Jansson, A. (2001). Senmoderna livsvärldar. I Sernhede, O., Johansson, T.(2001). Identitet

Jenkins, R. (2014). Social identity. Routledge

Kvale, S., Brinkmann, S., & Svend (2009). Den kvalitativa forskningsintervjun. (2. uppl.) Lund: Studentlitteratur.

Kvale, S. & Brinkmann, S. (2014). Den kvalitativa forskningsintervjun. (3. [rev.] uppl.) Lund: Studentlitteratur.

Larsson, S. (2005). Kvalitativ metod. I: Forskningsmetoder i socialt arbete. Larsson, S., Lilja, J. och Mannheimer, K. (red.), s 91–128. Lund: Studentlitteratur.

Larsson, S. (2010). Kvalitativ metod. I: Forskningsmetoder i socialt arbete. Larsson, S., Lilja, J., & Mannheimer, K. (red.), s 19–37. Lund: Studentlitteratur.

Patton, M.Q (2002) *Qualitative Research & Evaluation Methods*. London: Sage.

Patel, R. & Davidson, B. (2011). Forskningsmetodikens grunder: att planera, genomföra och rapportera en undersökning. (4., [uppdaterade] uppl.) Lund: Studentlitteratur.

Payne, M. (2008). *Modern teoribildning i socialt arbete*. Stockholm; Natur och Kultur.

Payne, M. (2014). *Modern teoribildning i socialt arbete*. Stockholm: Natur och Kultur.

Schéele, E. V., & Strandberg, I. (2015). *Ensamkommande barns rätt: En vägledning för den gode mannen, kommuner m.fl.* Stockholm: Norstedts Juridik.

Starrin, B. (1997). I Björling, B. (2005). *Empowerment - Modeord eller framtida möjligheter?* i Hilde, M. (red) (2005). *Kön, behandling och kunskap*. Studentlitteratur: Lund.

Trost, J. (2005). *Kvalitativa Intervjuer*, Studentlitteratur: Lund.

Vetenskapsrådet. (2002). *Forskningsetiska principer: inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Stockholm: Vetenskapsrådet.

Wikström, H. (2009). *Etnicitet*. Malmö: Liber.

Wirśén, C.P. (2017). *Världens längsta resa: Om ensamkommande unga i Sverige*. Stockholm: Gothia Fortbildning

9.2 Artiklar och rapporter

Ager, Alastair & Strang, Alison. (2008). *Understanding Integration: A Conceptual Framework*. I *Journal of Refugee Studies* Vol. 21, No. 2.

Ayotte, W. (2000). *Separated Children coming to Western Europe*. London: Save the Children.

Backlund, Å., Eriksson, R., Von Greiff, K., Nyberg, E., & Åkerlund, EM. (2014). *Ensamkommande barn och ungdomar: ett longitudinellt perspektiv (2014:4)*. Stockholms: FoU-enheterna

- Bash, L. & Zezlina-Phillips, E. (2006) Identity, boundary and Schooling: Perspective on the experience and perceptions of refugee children. *Intercultural Education*, Vol.17:1, ss. 113-128.
- Crowley, C. (2009). The mental health needs of refugee children: A review of literature and implications for nurse practitioners. *Journal of the American Academy on Nurse Practitioners*, Vol. 21, ss. 322-331.
- Derluyn, I. & Broekaert, E. (2007). Different perspective on emotional and behavioural problems in unaccompanied refugee children and adolescents. *Ethnicity and Health*, Vol. 12:2, s. 141-162.
- Eide, K., & Hjern, A. (2013). "Unaccompanied refugee children -vulnerability and agency" *Acta Paediatrica, International Journal of Pediatrics*, (102). doi:10.1111/apa.1225
- Fjällhed, A. (2009). Flyktingskapets situation och möjlighet: Colombianska flyktingbarn i Venezuela och Sverige. (Doktorsavhandling, Stockholms universitet, Pedagogiska institutionen 154). Från <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:210836/FULLTEXT01.pdf>
- Gustafsson, K. (2015). The reception of separated minors in Sweden: To receive with grace and knowledge. In: Elli Heikkilä, Auto Kostiaainen, Johanna Leinonen, Ismo Söderling (ed.), *Participation, Integration, and Recognition: Changing Pathways to Immigrant Incorporation* (pp. 111-124). (Migration Studies, nr 24). Institute of Migration: Turku. Från, <http://Indu.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2%3A860376&dswid=5983>
- Hertz, M & Lalander, P. (2017). Being alone or becoming lonely? The complexity of portraying "unaccompanied children" as being alone in Sweden. (2017). *Journal of Youth Studies*, 1. do:10.1080/13676261.2017.1306037 tillgänglig på Internet: <http://hdl.handle.net/2043/2246>
- Johnson, C.M., Rostila, M., Svensson, A.C. & Engström, K. (2017). The role of social capital in explaining mental health inequalities between immigrant and Swedish-born: a population-based cross-sectional study. (publiserad i *BMC Public Health*) <https://bmcpublihealth.biomedcentral.com/articles/10.1186/s12889-016-3955-3>
- Kalverboer, M., Zijlstra, E., van Os, C., Zevulun, D., ten Brummelaar, M., & Beltman, D. (2017). Unaccompanied minors in the Netherlands and the care facility in which they flourish best. *Child & Family Social Work*, 22(2), 587–596. doi:10.1111/cfs.122722
- Kohli, R.K.S. (2001). The Sound of Silence: Listening to what unaccompanied asylum seeking children say and do not. *British journal of social work*.
- Luster, T., Qin, D., Bates, L., Rana, M. & Lee, J.A (2010). Successful adaption among Sudanese unaccompanied minors: perspectives of youth and foster parents. *Childhood*. vol. 17, No2

Montgomery, C., Rousseau, C. & Shermarke, M. (2001) Alone in a strange Land: Unaccompanied Minors and Issues of Protection. Canadian Ethnic Studies, Vol.33:1, ss.102-119.

Plener, P.L. (2017). Unaccompanied refugee minors in Germany: attitudes of general population towards a vulnerable group. Euro child adolescent psychiatry.

Thommessen, S., Corcoran, P., & Todd, B. (2015). Experiences of arriving to Sweden as an unaccompanied asylum-seeking minor from Afghanistan: An interpretative phenomenological analysis. Psychology of Violence, 5(4), 374-383.doi:10.1037/a0038842

9.3 Elektroniska källor

Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd (Forte). (2017). Nyanlända barn och den svenska mottagningsstrukturen: Röster om hösten 2015 och en kunskapsöversikt. Hämtad 5 april, 2017, från Forte, <http://forte.se/wp-content/uploads/2016/06/nyanlanda-barn-och-den-svenska-mottagningsstrukturen.pdf>

Inspektionen för vård och omsorg. (2016). Om IVO. Hämtad 20 april, 2017, från IVO, <http://www.ivo.se/om-ivo/>

Lag om hälso- och sjukvård åt asylsökande m.fl. Hämtad 12 april, 2017, från Sveriges Riksdag, http://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-2008344-om-halso--och-sjukvard-at_sfs-2008-344

Laholm. (2017). Vem är flykting? Hämtad 20 april, 2017, från Laholm, [http://www.laholm.se/stod-och-omsorg/integration/vem-ar-flykting/SFS \(2008:344\)](http://www.laholm.se/stod-och-omsorg/integration/vem-ar-flykting/SFS%20(2008:344)).

Länsstyrelsernas gemensamma portal för samhällsinformation till nyanlända. (2017). Integration i Sverige. Hämtad 25 augusti, 2017, från Information om Sverige, <https://www.informationsverige.se/Svenska/Samhalle/Samhallsorientering/Sidor/Den-svenska-integrationspolitiken.aspx>

Migrationsverket. (2013). Ankomstkommun. Hämtad 5 april, 2017, från Migrationsverket, <https://www.migrationsverket.se/Andra-aktorer/Kommuner/Om-ensamkommande-barn-och-ungdomar/Mottagande-av-ensamkommande-barn/Ankomstkommun.html>

Migrationsverket. (2016). Mottagande av ensamkommande barn. Hämtad 4 april, 2017, från Migrationsverket, <https://www.migrationsverket.se/Andra-aktorer/Kommuner/Om-ensamkommande-barn-och-ungdomar/Mottagande-av-ensamkommande-barn.html>

Migrationsverket. (2016). Olika myndigheters ansvar. Hämtad 5 april, 2017, från Migrationsverket, <https://www.migrationsverket.se/Andra-aktorer/Kommuner/Om-ensamkommande-barn-och-ungdomar/Olika-myndigheters-ansvar.html>

Migrationsverket. (2017). Om migration. Hämtad 3 april, 2017, från Migrationsverket, <https://www.migrationsverket.se/Om-Migrationsverket/Fakta-om-migration/Historik.html>

Migrationsverket. (2017). Anvisningskommun. Hämtad 5 april, 2017, från Migrationsverket, <https://www.migrationsverket.se/Andra-aktorer/Kommuner/Om-ensamkommande-barn-och-ungdomar/Mottagande-av-ensamkommande-barn/Anvisningskommun.html>

Migrationsverket. (2017). Permanentuppehållstillstånd för asylsökande. Hämtad 20 augusti, 2017, från Migrationsverket, <https://www.migrationsverket.se/Privatpersoner/Skydd-och-asyl-i-Sverige/Efter-beslut/Om-du-far-stanna/Permanent-uppehallstillstand.html>

Migrationsverket. (2017). Statistik ensamkommande barn. Hämtad 16 december 2017, från Migrationsverket, <https://www.migrationsverket.se/Andra-aktorer/Kommuner/Om-ensamkommande-barn-och-ungdomar/Statistik.html>

[migrationsinfo.se](http://www.migrationsinfo.se). (2017). Ensamkommande barn. Hämtad 16 december 2017, från Migrationsinfo, <http://www.migrationsinfo.se/migration/sverige/asylsokande-i-sverige/ensamkommande-barn/>

Prop 2015/16:43. Stödboende - en ny placeringsform för barn och unga. Stockholm. Hämtad 28 mars, 2017, från Regeringen <http://www.regeringen.se/contentassets/ddafedafccf843eeb8ffa35986aabccb/stodboende---en-ny-placeringsform-for-barn-och-unga-prop.-2015-16-43.pdf>

Socialstyrelsen. (2016). Många kan tänka sig frivilliguppdrag för barn. Hämtad 5 april, 2017, från Socialstyrelsen, <http://www.socialstyrelsen.se/nyheter/2016/mangakantankasigfrivilliguppdragforbarn>

Socialstyrelsen. (2016). Ny placeringsform, stödboende för barn och unga 16–20 år. Hämtad 12 april, 2017, från Socialstyrelsen, <http://www.socialstyrelsen.se/Lists/Artikelkatalog/Attachments/20023/2016-1-1.pdf>

Svensk författningssamling. (2010). Lag om ändring i lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl.; Hämtad 5 april, 2017 från lagboken. 20 <https://www.lagboken.se/Views/Pages/Get-File.ashx?portalId=56&cat=55401&docId=632688&propId=5>

Socialstyrelsen. (2016). Analys av situationen i socialtjänsten, läge under hösten 2016 -delrapport 2. Hämtad 28 mars, 2017, från Socialstyrelsen. <https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/ovrigt/2016-12-35.pdf>

Socialstyrelsen. (2016). Ensamkommande barn och unga - handbok om socialnämndens ansvar och uppgifter. Hämtad 12 april, 2017, från Socialstyrelsen, <http://www.socialstyrelsen.se/Lists/Artikelkatalog/Attachments/20400/2016-11-8.pdf>

Sveriges kommuner och landsting (SKL). (2017). Om god man. Hämtad 12 april, 2017, från SKL, <https://skl.se/integrationsocialomsorg/socialomsorg/barnochunga/placeradebarnochunga/ensamkommande-barnochunga/overformyndaregodman/godman.3609.html>

10 Bilaga 1 - Personligt brev

Hej,

Jag heter Marie-Louise Wilén, och är student på Ersta Sköndal Bräcke högskola. Jag läser för närvarande min näst sista termin på socionomprogrammet och ska skriva min C-uppsats under vårterminen 2017.

Jag vill att du i rollen som boendepersonal på stödboendet, informerar samtliga ensamkommande ungdomar som bor på ditt stödboende, om de är intresserad av att delta i min studie.

Syftet med samtalet är att jag vill undersöka de faktorer som kan ha betydelse för hur ensamkommande barn som bor på stödboende integreras in i det svenska samhället och om eventuellt boendeformen är relevant i den processen.

- Deras medverkan är helt frivillig och de kan närhelst avbryta sin medverkan, de väljer såklart om/ifall de vill svara på mina frågor.
- Deras namn och boende kommer att anonymiseras.
- Den information som kommer fram under samtalet kommer inte att lämnas ut till någon obehörig person, allt materialet kommer att förstöras när uppsatsen är klar.

Samtalet kommer att ta ca 45 minuter, ungdomen får själv fritt välja den plats som passar bäst för honom.

Skulle vara tacksam om du hörde av dig till mig när någon ungdom visar sig intresserad av att delta i min studie. Jag tar tacksam emot hans telefonnr för vidare kontakt.

Om det dyker upp några frågor eller oklarheter, så går det bra att kontakta mig via mail alternativt via telefon.

Min mailadress: marie-louise.wilen@student.esh.se alt 070-2087116

Stort tack på förhand!

Med vänlig hälsning,

Marie-Louise Wilén

11 Bilaga 2 - intervjuguide

1. Bakgrundsfakta

Hur gammal är du idag?

Hur gammal var du när du kom till Sverige?

Vilket land kommer du ursprungligen från?

2. Boendet

Var har du bott innan du flyttade till stödboendet?

- Berätta om dina upplevelser av tidigare boenden?
- Hur funkade det där?

När du skulle flytta till stödboendet fick du veta varför du skulle flytta och fick du information om vad det skulle innebära att bo där?

- Ville du flytta dig?
- Kände du dig mogen för den nya boendeformen?
- Hur blev du mottagen på boendet?

Berätta hur det är att bo på stödboendet?

- Positivt/negativt
- Hur många är ni som bor på ditt boende?
- Hur är det att bo tillsammans med andra personer?
- Umgås du med de andra personerna?
- Har du eget rum?
- Hur ser din ekonomi ut?
- Känner du dig hemma och trygg på boendet?
- Hur ser det ut med personal på boendet?

På vilket sätt har boendet stöttat dig, eller borde kunnat ha stöttat dig när det gäller skolan, språket, fritidsintresse och att kunna ta eget ansvar?

Tycker du att personalen har hjälpt dig att få kunskap om hur det fungerar i det svenska samhället? och i så fall på vilket sätt?

Finns det något som kan förbättras på stödboendet och vad skulle det i så fall vara?

3. Det dagliga livet/Svenska samhället

Vad visste du om Sverige innan du kom hit?

- Förväntningar på det svenska samhället
- Vad visste du om svenskar?

Vad utmärker det svenska samhället, tycker du?

Hur ser en vanlig dag ut för dig?

Vad gör du på dagarna och kvällarna?

Vilka personer har hjälpt dig för att du ska känna dig som en del av det svenska samhället?

Vem hjälper dig att förstå de "svenska koderna", kulturen, traditionen vilka värderingar som finns i samhället?

Hur tycker du att du har etablerat dig i det svenska samhället?

- har stödboendet varit en del av den processen?

Vilka är skillnaderna mellan ditt hemlands kultur och normer/värderingar och de som finns i Sverige?

Vad har varit/är det största ev. hindret att komma in i det svenska samhället?

4. Fritiden

Vad gör du på fritiden? När du inte jobbar/pluggar etc.

Vilka personer är viktiga för dig? Exempelvis vänner, god man, kontaktperson, fotbollstränare, lärare, socialsekreterare etc.

Vem kan du vända dig till om du behöver hjälp eller stöd? Finns det någon som du har förtroende för, som ser dina behov?

Vilka personer umgås du med? Har du vänner som har liknande bakgrund som du, som kommit som ensamkommande barn?

- Svenska vänner
- Andra vänner?

5. Framtiden

Känner du dig orolig för något inför framtiden?

- i så fall vad?

Är du nöjd med din livssituation som den ser ut idag?

På vilket sätt tror du att du har förändrats under din tid i Sverige?

Vad har du för planer inför framtiden?

På vilket sätt kan stödboendet hjälpa dig att förverkliga dina framtidsplaner?